

Woman in Development and Politics

Construction of Femininity in the Context of Generational Transformations: A Qualitative Study of Women Born in the 1980s in Yazd

Fatemeh Jafari Naeimi¹ , Maliheh Alimondegari^{2✉} , Ali Ruhani³ , Mohammad Torkashvand Moradabadi⁴

1. PhD Student in Demography, Department of Demography, Faculty of Social sciences, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: jafarynaeemi1365@gmail.com
2. Corresponding Author, Associate Professor, Department of Demography, Faculty of Social sciences, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: m.alimondegari@yazd.ac.ir
3. Associate Professor, Department of Sociology, Faculty of Social sciences, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: aliruhani@yazd.ac.ir
4. Associate Professor, Department of Demography, Faculty of Social sciences, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: m.torkashvand@yazd.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 17 April 2026 Received in revised form: 21 March 2026 Accepted: 19 June 2026 Published online: 22 June 2026 Keywords: <i>Construction of Femininity, Generational Transformations, Identity Reflexivity, Women of the 1980s Cohort, Yazd (Iran).</i>	The objective of this qualitative study is to elucidate the process of constructing femininity within the context of generational transformations, as evidenced by the lived experiences of women born in the 1980s in Yazd, Iran. The research employs a methodology that is based on the systematic approach of Strauss and Corbin. Data were gathered through semi-structured, in-depth interviews with 23 participants, utilizing purposive and theoretical sampling until theoretical saturation was achieved. Open, axial, and selective coding were implemented systematically during the data analysis process. The results indicate that the participants' lifeworld was initially shaped by a "channeled life," which was defined by an alignment between semantic systems and social reality. This alignment was achieved through the collective reproduction of a relatively unified narrative of femininity by culture, family, education, and media. Eventually, a complex process of identity reflexivity was initiated as a result of the profound divergence between women's personal understandings and established lifestyle patterns, which was subsequently caused by fissures in this alignment due to increased higher education, rapid media evolution, and greater social presence. The lifeworld trajectory is imagined as a series of four distinct stages: "complete alignment," "fracturing," "significant divergence," and "reciprocal reflexivity." The resulting conceptual model, "sinusoidal femininity," captures the continuous oscillation of this generation between traditional expectations, social imperatives, and individual desires, fluctuating between a hybrid traditional-modern identity and identity confusion.
Cite this article: Jafari Naeimi, F., Alimondegari, M., Ruhani, A., Torkashvand Moradabadi, M. (2026). Construction of Femininity in the Context of Generational Transformations: A Qualitative Study of Women Born in the 1980s in Yazd. <i>Women in Development and Politics</i>, 24(2), 385-416. DOI: https://doi.org/10.22059/JWDP.2026.412896.1008620	
 © The Author(s). DOI: https://doi.org/10.22059/JWDP.2026.412896.1008620 Publisher: The University of Tehran Press.	

Introduction

A generation in sociology is not solely an age cohort; it is a collection of shared historical and social experiences that influence the attitudes and lifestyles of individuals (Ghareyazi et al., 2022). Thus, each generation develops unique perspectives on social reality in response to specific historical events, which can result in disparities in attitudes and lifestyles (Albertini et al., 2019, p. 1694; Azadeh et al., 2021). The 1360s in the Iranian Solar Hijri calendar (the 1980s) are a unique era in Iran's social history, characterized by substantial demographic, social, and cultural changes (Atashkar et al., 2025). "Generation Y" or "Millennials" are terms that are internationally recognized for individuals born in this decade, who constitute over 21% of the nation's population (Strauss & Howe, 1991; Hakimian, 2006; Gozukara, 2022; Heidari-Darani et al., 2021).

The discourse of the Islamic Revolution prioritized familial and maternal responsibilities, while the expansion of higher education, social development, and globalization offered opportunities for broader female participation (Atashkar et al., 2025; Rezaei Bahrabad et al., 2019). Consequently, women born in the 1360s have been subjected to often contradictory representations of feminine roles. Concurrent with new identity challenges and tensions, these transformations are evident in a variety of ordinary life aspects, such as dress, social relationships, and leisure patterns (Clements, 2004; Gibbins & Hemer, 1994; Askari-Khaneqah & Azadarmaki, 2001).

Empirical studies conducted in Yazd province also indicate that there are increasing changes in women's reflexivity and attitudes in various aspects of life (Ali Mandegari et al., 2024; Kalateh Sadati et al., 2024; Jafari Naeimi et al., 2024; Torkashvand et al., 2023; Askari-Nadooshan et al., 2021). Consequently, it is of particular importance to investigate the identity formation of women born in the 1360s in the context of Iran's social transformation. Their experiences serve as a lens through which broader identity transformations in Iranian society can be understood, as these women have grown up amidst extensive social, cultural, and educational shifts. Additionally, this generation is in a critical position, as they are both active social agents and influencers of future generations. The landscape is conducive to both identity redefinition and tensions as a result of the coexistence of traditional discourses regarding family roles and emerging opportunities for social participation. This is essential, as the social perception of women is a critical element of the socio-cultural orientation of any society (Khataminia, 2014). Nevertheless, the identity construction of this generational cohort in relation to the trajectory of femininity in the city has not yet been investigated in a processual and multidimensional manner, despite the specific cultural conditions of Yazd province (Sabbaghchi et al., 2017) and these transformations. Consequently, the objective of this investigation is to address the following research question: How do women born in the 1360s in the city of Yazd develop their sense of femininity?

Methodology

Qualitative research methodology was implemented in the current investigation. The most suitable strategy was grounded theory, which was implemented in accordance with Strauss and Corbin's (2008) systematic approach, as the objective was to comprehend and elucidate the process of identity construction and awareness formation among women born in the 1980s (1360s) within the sociocultural context of Yazd. 23 women born in the 1980s who were residing in Yazd participated in semi-structured interviews. In order to guarantee diversity across a variety of characteristics, including year of birth, age at marriage, marital status, number of marriages, number and gender of children, educational level, employment status, spouse's education and origin, family size, parents' educational level, and migration experience, maximum variation sampling was implemented during the selection of participants. The

interview procedure was conducted from July to December 2025 (Tir to Dey 1404 in the Iranian calendar), and data collection continued until theoretical saturation was reached. This is the point at which additional data no longer provided new insights into the emerging categories.

Findings

The primary category of the study was extracted and conceptualized as “Liminal Living” through a systematic, stage-based analysis that was based on constant comparison. This phenomenon is organized on multiple levels, including 16 main categories, 155 sub-categories, and a total of 2,203 concepts. The findings indicate that the core phenomenon of “Sinusoidal Femininity” has been shaped by the following causal conditions: constrained agency, multi-dimensional knowledge, multi-level control, the sanctification of childhood, threshold crossing, the modulation of retrospective discourses, and the disjunction between the narrative and reality of femininity. Additionally, the personal and social characteristics of the participants gave rise to the category of “failed femininity.” In this context, macro-structural conditions—such as canalized life, threshold eruption, and lived suspension, served as intervening conditions that either facilitated or constrained the implementation of strategies. Along the “Liminal Living” path, women of the 1960s generation (conceived in the 1980s) have implemented strategies of autonomous self-actualization and resilient practices. Identity construction, conscious sustainable reflexivity, and erosive living in secondary youth are among the repercussions of implementing these strategies.

Conclusion

The findings indicate that a subset of these women have been able to develop a level of self-awareness that allows them to mindfully integrate elements of modernity and tradition as a result of individual, cultural, social, and structural oscillations. They have endeavored to avoid the bare imitation of either traditional or modern models, acknowledging that the construction of a personal life necessitates the assumption of individual responsibility and the establishment of a form of cognitive coherence between the demands of contemporary life and their past upbringing. Rather, they intentionally integrate desirable elements from both domains to achieve a hybrid traditional-modern lifestyle. Improved quality of life, greater stability in identity and lifestyle, heightened self-awareness, and the emergence of a relative balance between their subjectivity and everyday practices are among the outcomes of this trajectory for them. These developments also enhance their ability to connect with the next generation and reduce generational gaps.

Nevertheless, the experience of “sinusoidal femininity” has not been equally manageable for all women. The coherence of reflexivity has been compromised for certain individuals due to the intensity and persistence of these oscillations, resulting in a state of existential perplexity and identity. At times, they experience a sense of exhaustion, identity instability, and disorientation in relation to the meaning of life and their own femininity, as they are caught between conflicting traditional and contemporary expectations. Thus, “sinusoidal femininity” can be interpreted as a generational experience that has a range of consequences, from identity consolidation and flourishing on one end of the spectrum to confusion and semantic erosion on the other.

زن در توسعه و سیاست

برساخت زنانگی در بستر تحولات نسلی: مطالعه کیفی زنان متولد دهه ۱۳۶۰ در شهر یزد

فاطمه جعفری نعیمی^۱ | ملیحه علی مندگاری^۲ | علی روحانی^۳ | محمد ترکاشوند مرادآبادی^۴۱. دانشجوی دکتری جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: jafarynaecmi1365@gmail.com۲. نویسنده مسئول، دانشیار گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: m.alimondegari@yazd.ac.ir۳. دانشیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: aliruhani@yazd.ac.ir۴. دانشیار گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: m.torkashvand@yazd.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۱/۲۸ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۳۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۲۹ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱	این پژوهش با هدف تبیین فرایند برساخت زنانگی در بستر تحولات نسلی براساس تجربه زنان متولد دهه ۱۳۶۰ در شهر یزد انجام شده است. روش پژوهش کیفی و مبتنی بر نظریه زمینه‌ای با رهیافت نظام‌مند اشتراوس و کوربین است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته با ۲۳ نفر از زنان دهه شصت ساکن شهر یزد گردآوری شد و نمونه‌گیری هدفمند و نظری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام گرفت. نتایج نشان داد زیست‌جهان این زنان در آغاز در قالب «زیست کانالیزه» و هم‌راستایی میان نظام معنایی و زیست اجتماعی شکل گرفت؛ وضعیتی که در آن فرهنگ، خانواده، مدرسه و رسانه، روایت نسبتاً واحدی از زنانگی را بازتولید می‌کردند. با گسترش تحصیلات عالی، تحولات رسانه‌ای و افزایش حضور اجتماعی زنان، شکاف‌هایی در این هم‌راستایی پدیدار شده و به واگرایی میان فهم زنان از زنانگی خود و الگوهای زیست تثبیت‌شده زنانگی انجامیده است که در ادامه، تعامل نظام معنایی و تجربه، به شکل‌گیری فرایند بازاندیشی هویتی منجر شده است. براساس یافته‌ها، مسیر زیست‌جهان زنان دهه شصت را می‌توان در چهار مرحله «هم‌راستایی کامل»، «ترک‌خوردگی»، «واگرایی معنادار» و «بازاندیشی دوسویه» صورت‌بندی کرد. برآیند این امر در قالب الگویی مفهومی با عنوان «زنانگی سینوسی» ارائه می‌شود که بیانگر نوسان زنان این نسل میان انتظارات سنتی، الزامات اجتماعی و تمایلات فردی است. این الگو نشان می‌دهد تجربه زنانگی در طیفی میان تثبیت هویت ترکیبی سنتی-مدرن و بروز سردرگمی هویتی در نوسان است.
کلیدواژه‌ها: بازاندیشی هویتی، برساخت زنانگی، تحولات نسلی، زنان دهه شصت، شهر یزد.	

استناد: جعفری‌نعیمی، فاطمه، علی‌مندگاری، ملیحه، روحانی، علی، و ترکاشوند مرادآبادی، محمد (۱۴۰۵). برساخت زنانگی در بستر تحولات نسلی: مطالعه کیفی زنان متولد دهه ۱۳۶۰ در شهر یزد. *زن در توسعه و سیاست*، ۲۴ (۲)، ۳۸۵-۴۱۶.

DOI: <https://doi.org/10.22059/JWDP.2026.412896.1008620>DOI: <https://doi.org/10.22059/JWDP.2026.412896.1008620>

۱. مقدمه

در مطالعات خانواده، نسل به فاصله سنی میان والدین و فرزندان (حدود ۲۰ تا ۳۰ سال) اطلاق می‌شود (2: Hossein Panahi, 2004). جمعیت‌شناسی، نسل یا کوهورت به مجموعه‌ای از افراد گفته می‌شود که در یک بازه زمانی مشخص یک رویداد جمعیتی واحد را تجربه کرده باشند که مهم‌ترین و رایج‌ترین آن، سال یا دوره تولد مشترک است (697-698: Mirzaei et al., 2018). باین‌حال، نسل در جامعه‌شناسی صرفاً یک فاصله سنی نیست، بلکه مجموعه‌ای از تجربه‌های تاریخی و اجتماعی مشترک است که در شکل‌گیری نگرش‌ها و شیوه‌های زیست افراد نقش دارد (142: Ghareyazi et al., 2022). از این‌رو، هر نسل در مواجهه با رخداد‌های خاص تاریخی، برداشت‌های متفاوتی از واقعیت اجتماعی پیدا می‌کند و این امر می‌تواند به تفاوت‌های نسلی در نگرش‌ها و سبک زندگی منجر شود (1694: Azadeh et al., 2021; 1694: Albertini et al., 2019). دهه ۱۳۶۰ یکی از دوره‌های متمایز در تاریخ اجتماعی ایران است که با تحولات جمعیتی، اجتماعی و فرهنگی همراه بوده است (337: Atashkar et al., 2025). متولدان این دهه، که بیش از ۲۱ درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند (562: Heidari Darani et al., 2021)، در ادبیات بین‌المللی با عنوان نسل «وای» یا «هزاره‌ها» شناخته می‌شوند (14: Strauss & Howe, 1991; 88-89: Gozukara, 2022; 592: Hakimian, 2006). مطالعه زنان این نسل از این جهت اهمیت دارد که آنان در سال‌های اخیر به کنشگرانی فعال در عرصه‌های اجتماعی تبدیل شده‌اند و نسل‌های آینده نیز در دامن آنان تربیت می‌شوند (Kooshesh & Niakan, 2021; Heidari et al., 2021). 562: Darani et al., 2021). زنان متولد دهه ۱۳۶۰ در بستر تحولات مهم اجتماعی رشد یافته و با بازنمایی‌های گاه متناقض از نقش زن مواجه بوده‌اند. از یک سو گفتمان انقلاب اسلامی بر نقش‌های خانوادگی و مادری تأکید داشت و از سوی دیگر، گسترش آموزش عالی، توسعه اجتماعی و جهانی‌شدن، امکان مشارکت گسترده‌تر زنان را در امور جمعی فراهم کرد (Atashkar et al., 2023: 232; Razie et al., 2023: 351). این وضعیت نوعی تنش هویتی و نقش‌های متعارض برای آنان ایجاد کرده است (65: Kardavani & Nafisi-Rad, 2024)؛ به‌گونه‌ای که در کنار تمایل به مشارکت اجتماعی، مادری و تربیت فرزند را نیز بخشی مهم از هویت خود می‌دانند (581: Peyro Naziri, 2019; 581: Heidari Darani et al., 2021). گسترش آموزش عالی، رسانه‌ها و تغییرات فرهنگی از دهه ۱۳۷۰ به بعد نیز زمینه شکل‌گیری الگوهای جدید هویتی و سبک‌های زندگی متنوع در میان زنان را فراهم کرده است (Arjomandi, 2001; Peyro Naziri, 2019). در چنین شرایطی، زنان به‌عنوان کنشگرانی اجتماعی قادرند نقش‌ها و هویت‌های خود را بازتعریف کنند

(Ryder, 1985; Lloyd, 2019; Zahediasl, 2021: 303). این تحولات در عرصه‌های مختلف زندگی روزمره از جمله پوشش، روابط اجتماعی و الگوهای فراغت بازتاب یافته و هم‌زمان با چالش‌ها و تنش‌های هویتی جدیدی همراه بوده است (Clements, 2004; Askari khaneghah & Azadarmaki, 2002; Moayyedfar & Sabouri Khosrowshahi, 2011:70; Jenkins, 2002).

مطالعات نشان می‌دهد در چهار دهه پس از انقلاب، تغییرات قابل توجهی در موقعیت اجتماعی زنان در ایران رخ داده است (Marabi et al., 2022: 215). با این حال، گزارش مجمع جهانی اقتصاد نشان می‌دهد ایران همچنان در شاخص‌های شکاف جنسیتی، در میان ۱۴۶ کشور در رتبه ۱۴۳ قرار دارد (World Economic Forum, 2022). براساس شواهد پژوهشی، نگرش‌های جدیدی به نقش‌های جنسیتی در میان نسل‌های جدید در حال شکل‌گیری است (Aliverdinia et al., 2016: 101-104). این تحولات در سطوح مختلف زندگی اجتماعی نیز بازتاب یافته و هویت را در جامعه ایران به امری سیال تبدیل کرده است (Ahmadi et al., 2015: 2).

مطالعات انجام‌شده در استان یزد نیز از بروز تغییرات فزاینده‌ای در نگرش‌ها و بازاندیشی زنان در ابعاد مختلف زیستی حکایت دارد (Alimondegari et al., 2025; Kalateh Sadati et al., 2025; Jafari Naeimi et al., 2024; Torkashvand Moradabadi et al., 2023; Sabbaghchi et al., 2017). از این‌رو، بررسی بر ساخت هویت زنان متولد دهه شصت در بستر تحولات اجتماعی ایران اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. این زنان در بستر تحولات گسترده اجتماعی، فرهنگی و آموزشی رشد یافته‌اند و تجربه آنان می‌تواند بازتابی از دگرگونی‌های هویتی در جامعه ایران باشد. از سوی دیگر، این نسل از زنان در موقعیتی قرار دارند که هم به‌عنوان کنشگران فعال اجتماعی و هم به‌عنوان شکل‌دهندگان نسل‌های آینده، نقش‌آفرینی می‌کنند. در عین حال، هم‌زمانی گفتمان‌های سنتی درباره نقش‌های خانوادگی با فرصت‌های نوین مشارکت اجتماعی، زمینه شکل‌گیری تنش‌ها و بازتعریف‌های هویتی را برای آنان فراهم کرده است؛ زیرا نگرش به زن یکی از مؤلفه‌های مهم جهت‌گیری اجتماعی هر جامعه به‌شمار می‌رود (Khataminia, 2014). با وجود چنین دگرگونی‌هایی و نیز شرایط فرهنگی خاص استان یزد (Sabbaghchi et al., 2017) بر ساخت هویت زنان این نسل در مسیر زنانگی در این شهر، هنوز به‌صورت فرایندی و چندبعدی مورد واکاوی قرار نگرفته است. براین اساس، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش است که زنان متولد دهه شصت در شهر یزد، زنانگی خود را چگونه بر ساخت می‌کنند.

۲. پیشینه پژوهش

۲-۱. پیشینه نظری

در پژوهش‌های کیفی، هدف فهم عمیق پدیده‌ها در بستر طبیعی و زمینه اجتماعی شکل‌گیری آن‌ها است. در این نوع مطالعات، نظریات نه به‌عنوان چارچوبی ازپیش تعیین‌شده، بلکه به‌منظور افزایش حساسیت نظری و کمک به درک بهتر داده‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. از این‌رو، در ادامه مروری اجمالی بر مهم‌ترین دیدگاه‌ها و نظریات مرتبط با موضوع پژوهش ارائه می‌شود. کارل مانهایم^۱ در مقاله مسئله جامعه‌شناسی نسل‌ها، پیدایش نسل اجتماعی را وابسته به آهنگ و شدت تحولات اجتماعی می‌داند و معتقد است فقط در بستر تغییرات سریع و رخدادهای نوین پرتعداد، امکان شکل‌گیری یک نسل متمایز فراهم می‌شود. از نظر او، نسل پدیده‌ای اجتماعی-تاریخی است، نه زیستی و بر پایه آگاهی مشترک از تجربه‌های تاریخی شکل می‌گیرد. واپسین سال‌های نوجوانی و آغاز جوانی، دوره تکوین اصلی هستند که در آن، مواجهه‌های زنده با جهان اجتماعی-سیاسی رخ می‌دهد و ذهنیت نسلی تثبیت می‌شود. در شرایط دگرگونی‌های شتاب‌دار، بخشی از نسل جوان با خوانش‌های سنتی وارد تعارض می‌شود و نظم‌های ارزشی و تفسیری بدیل را تولید می‌کند. از این‌رو، نسل به‌مثابه جماعتی آگاه، حامل دستگاه‌های فکری و ارزشی نوینی است که می‌تواند زمینه‌ساز گسست نسلی و دگرگونی اجتماعی شود (Mannheim, 1952). مارگارت مید^۲ (۱۹۷۸) منشأ تغییرات و شکاف نسلی را در دگرگونی‌های عمیق و فراگیر اجتماعی می‌داند که فرایند انتقال پایدار فرهنگ میان نسل‌ها را دچار اختلال می‌کند. در «فرهنگ پساتمثیلی»^۳، فرهنگ نسل پیشین تعیین‌کننده شیوه زیست نسل پسین است و افراد آینده خود را به‌طور کامل در وضعیت کنونی والدین و اجداد خود مشاهده می‌کنند (Mead, 1978: 20-45). در این وضعیت، انتقال فرهنگی پیوسته، باثبات و بدون گسست صورت می‌گیرد و نسل گذشته مرجع اصلی معنا و کنش است. در مقابل، در «فرهنگ هم‌تمثیلی»^۴ که در جوامع درحال دگرگونی پدید می‌آید، تحولات اجتماعی چنان شتاب می‌گیرند که نسل گذشته دیگر قادر به ارائه نقشه راه معتبر برای زیست نسل جدید نیست (Mead, 1978: 51-70). در این شرایط، انتقال میراث فرهنگی به‌صورت ناقص انجام می‌شود و فرهنگ گذشته بدون دگرسازی، توان پاسخگویی به نیازهای نسل نو را ندارد. از این‌رو، نسل جدید برای آموختن شیوه زیست و جهت‌گیری آینده خود، بیش‌ازپیش به همسالان اتکا می‌کند و آنان را

1. Karl Mannheim

2. Margaret Mead

3. Postfigurative culture

4. configurative culture

الگوی اصلی کنش و معنا قرار می‌دهد. به‌زعم مید، گذار از فرهنگ پساتمثیلی به هم‌تمثیلی، نشان‌دهنده آغاز شکاف نسلی و تضعیف اقتدار فرهنگی نسل پیشین است. در فرهنگ «پیشاتمثیلی»^۱، نسل جدید نه در گذشته و نه در حال، نقشه راه روشنی برای آینده نمی‌یابد و ناچار به ساخت جهانی نو می‌شود. با توجه به آنچه گفته شد، شکاف نسلی پیامد گسست در فرایند انتقال تدریجی فرهنگ و تفاوت‌های عمیق تجربی ناشی از تحولات بنیادین اجتماعی است (Mead, 1978: 76-176).

برگر و لاکمن^۲ در نظریه ساخت اجتماعی واقعیت^۳، شناخت را برساخته‌ای اجتماعی می‌دانند که در بستر واقعیت زیسته روزمره و در دیالکتیک میان فرد و جامعه شکل می‌گیرد و بر رفتار و ارزش‌های کنشگران اثرگذار است (Berger & Luckmann, 2008: 254). آنان برای تبیین تکوین واقعیت ذهنی، از مفهوم اجتماعی‌شدن بهره می‌گیرند که نخستین مرحله آن، جامعه‌پذیری اولیه است که بنیان‌های هویتی و نظام معنایی اولیه فرد را شکل می‌دهد و نقطه مرجع فهم او از جهان اجتماعی می‌شود. در مقابل، جامعه‌پذیری ثانویه شامل تمامی فرایندهایی است که فرد اجتماعی‌شده را با بخش‌های تازه‌ای از واقعیت عینی جامعه و خرده‌جهان‌های نهادی آشنا می‌کند (Berger & Luckmann, 2008: 180-200). دامنه و محتوای جامعه‌پذیری ثانویه به میزان پیچیدگی تقسیم کار اجتماعی و ساخت دانایی جامعه وابسته است. بحران‌های شناختی زمانی پدید می‌آیند که فرد درمی‌یابد جهان والدین او فقط یکی از جهان‌های ممکن است و می‌تواند واجد بار معنایی منفی باشد (Berger & Luckmann, 2008: 193). در چنین شرایطی، امکان بازاندیشی در واقعیت ذهنی و فاصله‌گیری از معانی درونی‌شده اولیه فراهم می‌شود. برگر و لاکمن این وضعیت را «بازاجتماعی‌شدن» می‌نامند که در آن، گسست چشمگیر میان جامعه‌پذیری اولیه و فرایندهای بعدی موجب دگرگونی عمیق در نظام معنایی فرد می‌شود (Berger & Luckmann, 2008: 213-214). گیدنز^۴ نیز جهانی‌شدن را فرایندی می‌داند که روابط اجتماعی را در مقیاسی فرامکانی گسترش می‌دهد؛ به‌گونه‌ای که رویدادهای محلی تحت تأثیر رخدادهای دوردست قرار می‌گیرد و برعکس. در این چارچوب، او جهانی‌شدن را پدیده‌ای چندوجهی می‌انگارد که هر بعد آن شرایط و سطح زندگی روزمره انسان را دگرگون می‌سازد؛ برای نمونه، حیات و هویت زنان در جامعه مدرن از قالب‌های

1. Prefigurative culture

2. Berger & Luckmann

3. Social Construction of Reality

4. Giddens

صرفاً سنتی و بومی خارج شده و امکان کنش مؤثر در سطوح گسترده‌تر را به آنان داده است (Giddens, 1999).

در چارچوب نظری رایدر^۱ (۱۹۶۵)، کوهورت به‌عنوان یک واحد تحلیلی تاریخی-جمعیتی تعریف می‌شود که اعضای آن به‌دلیل تولد در دوره زمانی مشترک، تجربه‌های اجتماعی و تاریخی مشابهی را پشت سر می‌گذارند. از نظر رایدر، کوهورت صرفاً یک گروه سنی نیست، بلکه ساختاری اجتماعی است که مسیر زندگی اعضای آن تحت تأثیر شرایط تاریخی، آموزشی و اجتماعی شکل می‌گیرد. او توضیح می‌دهد که تداوم جامعه، علی‌رغم مرگ افراد، از طریق ورود کوهورت‌های جدید تولد و خروج تدریجی نسل‌های قدیمی برقرار می‌شود؛ فرایندی که آن را «متابولیسم جمعیت» می‌نامد و هم‌زمان موجب استمرار جمعیت و فراهم‌شدن زمینه تغییرات اجتماعی می‌شود (Ryder, 1965). حافظه جمعی^۲ به چگونگی یادآوری گذشته در جوامع و پیوند آن با درک جامعه از خود و چالش‌های حال و آینده اشاره دارد (Kenan, 2010) و منشأ حافظه اجتماعی است. هرچند افراد خاطره را به یاد می‌آورند، اما این یادآوری در بستر تعاملات اجتماعی، زبان، آیین‌ها و یادبودها شکل می‌گیرد (Misztal, 2010). هالبواکس^۳ تأکید می‌کند که افراد در درون جامعه خاطرات خود را شکل می‌دهند، بازمی‌شناسند و معنا می‌کنند (Halbwachs, 1992). حافظه جمعی مخزنی ثابت از گذشته نیست، بلکه گذشته را متناسب با شرایط اکنون بازسازی می‌کند (Zerubavel, 1996). از این‌رو حافظه‌های نسلی که در میان افراد یک دوره تاریخی مشترک شکل می‌گیرند، در تفسیر گذشته و شکل‌دهی به هویت و کنش اجتماعی در زمان حال نقش دارند (Misztal, 2010).

نظریه اجرای جنسیت^۴ جودیت باتلر^۵ با نفی ذات‌باوری جنسیتی نشان می‌دهد زنانگی و مردانگی اموری طبیعی یا ثابت نیستند، بلکه در دل روابط اجتماعی و گفتمان‌های فرهنگی ساخته می‌شوند. از نگاه او، افراد از طریق جامعه‌پذیری می‌آموزند چگونه ژست‌ها، گفتارها و سبک‌های بدنی مرتبط با زنانگی را تکرار کنند و این تکرارهای مداوم، زنانگی را طبیعی جلوه می‌دهد. باتلر تأکید می‌کند که هویت جنسیتی یک دارایی درونی نیست، بلکه محصول اجراهایی است که بارها بازتولید شده‌اند. از آنجا که زنانگی بر پایه تکرار شکل می‌گیرد، هیچ‌گاه کاملاً تثبیت نمی‌شود و همیشه امکان تغییر، مقاومت و بازتعریف در آن وجود دارد. او به اجراهای غیرهنجاری مانند مبدل‌پوشی اشاره می‌کند که

1. Ryder

2. Collective Memory

3. Halbwachs

4. Gender Performativity

5. Judith Butler

ساختگی بودن مرزهای زنانگی را آشکار می‌سازد. در نهایت، این نظریه نشان می‌دهد زنانگی امری سیال و قابل بازسازی است و همین امر زمینه نقد و دگرگونی نظم جنسیتی مسلط را فراهم می‌آورد (Butler, 2003).

در مجموع، برآیند این چارچوب‌های نظری نشان می‌دهد در بستر تحولات شتابان اجتماعی، گسست در انتقال فرهنگی میان نسل‌ها و تکرر منابع معنا، زمینه بازاندیشی و بازتعریف هویت را فراهم می‌سازد؛ فرایندی که در آن، زنانگی نه به مثابه امری ثابت و ذاتی، بلکه به عنوان برساخته‌هایی اجتماعی و سیال در تعامل با ساختارهای فرهنگی، تاریخی و گفتمانی شکل می‌گیرد و از خلال کنش‌های روزمره بازتولید یا دگرگون می‌شود.

۲-۲. پیشینه تجربی

تحولات گسترده اجتماعی و فرهنگی، بسترهایی متفاوت و پیچیده را برای تجربه زیستی نسل‌های جدید فراهم کرده است. در این میان، زنان متولد دهه شصت در ایران در مواجهه با این دگرگونی‌ها، فرایند برساخت هویت خود را در مسیری پویا و متمایز از نسل‌های پیشین تجربه کرده‌اند. آتش‌کار و همکاران (۱۴۰۴) در پژوهشی نشان دادند تصاویر زنان در صفحه نخست روزنامه‌های پرتیراژ دهه ۱۳۶۰، نه صرفاً بازتاب واقعیت اجتماعی، بلکه ابزاری برای بازتولید گفتمان‌های هژمونیک و عادی‌سازی نقش‌های قالبی جنسیتی بوده است. زارع (۱۴۰۴) در مطالعه‌ای میان‌نسلی دریافت بین سطح تحصیلات و باورهای کلیشه‌ای جنسیتی، رابطه‌ای منفی و معنادار وجود دارد. همچنین یافته‌ها حاکی از نشانه‌هایی از بازاندیشی در نگرش‌های جنسیتی زنان بود. پژوهش‌های دو دهه اخیر کاردوانی و نفیسی‌راد (۱۴۰۳) در ایران مشخص کرد تحصیلات و موقعیت اجتماعی-اقتصادی از مهم‌ترین عوامل شکل‌دهنده هویت و گرایش به بازاندیشی در هویت جنسیتی به وسیله زنان است. همچنین مطابق نتایج، در بستر جهانی‌شدن، گفتمان هویت شخصی مدرن در مقایسه با گفتمان رسمی و سنتی تأثیر بیشتری بر شکل‌گیری هویت زنان داشته است.

نتایج پژوهش رضیئی و همکاران (۱۴۰۲) بیانگر این مسئله بود که سبک زندگی زنان نسل وای بر پایه فردگرایی ترجیحی و تمایل به استقلال اقتصادی شکل گرفته و تحت تأثیر گفتمان مجازی و نگرش‌های مدرن قرار دارد. براساس یافته‌ها، زنان نسل وای در موقعیتی بینابینی، نوعی سبک زندگی نیمه‌سنتی و نیمه‌مدرن را بر ساخته‌اند.

یافته‌های حیدری دارانی و همکاران (۱۴۰۰) حاکی از غلبه گرایش‌های فردگرایانه و محدودشدن حوزه اثرگذاری زنان دهه شصت به خانواده یا شبکه‌های کوچک اجتماعی بود. بالین‌حال، اشتغال

برای این زنان نه تنها ابزار استقلال اقتصادی، بلکه راهی برای هویت‌یابی و اثرگذاری اجتماعی تلقی می‌شود؛ هرچند میان نقش مادری و نقش‌های اجتماعی دچار نوعی تنش و سردرگمی می‌شوند. فروتن و صادقی (۱۴۰۰) به این نتیجه رسیدند که نگرش نسل‌ها به موضوعاتی مانند سن ازدواج دختران، سیاست‌های افزایش جمعیت، فرزندآوری، طلاق و مهاجرت تفاوت معناداری دارد. نتایج همچنین بیانگر آن است که این نگرش‌ها حاصل ترکیبی پیچیده از عوامل نسلی و شرایط اجتماعی و فرهنگی بوده است. نتایج پژوهش بگی و حسینی (۱۴۰۰) مشخص کرد متولدان دهه ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ نگرش مثبت‌تری به طلاق دارند که این امر ناشی از تحصیلات بالاتر، گرایش به ارزش‌های مدرن، باور به برابری جنسیتی و نگاه متفاوت به نهاد خانواده است. خلیلی (۱۴۰۰) نشان داد افزایش سهم زنان دارای تحصیلات دانشگاهی نقش مهمی در تغییر الگوی ازدواج در ایران داشته است. یافته‌ها حاکی از آن بود که زنان تحصیل کرده بیشترین میانگین سال‌های مجرد را دارند و در میان کوهورت‌ها، متولدان ۱۳۶۵-۱۳۷۰ بیشترین تأخیر را در ازدواج داشته‌اند. نتایج بررسی مبارک و همکاران (۱۳۹۹) در زمینه انتقال فرهنگ دینی از طریق خانواده به فرزندان متولد دهه‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ مشخص کرد فرایند انتقال این فرهنگ، بیشتر متکی بر آزادی انتخاب و اتکا بر عقلانیت و وابستگی کمتر به نهادهای رسمی و دینی و سازوکارهای اجباری است.

در مطالعه هاشمی و همکاران (۱۳۹۹) مشخص شد رسانه‌های نوین، نقش چشمگیری در شکل‌دهی به احساسات بازاندیشانه و همدلانه در روابط زناشویی دارند. لنگرودی و زیناب (۱۳۹۸) نشان دادند تحصیلات بالاتر، اشتغال زنان و بهبود وضعیت اقتصادی، از مهم‌ترین عوامل کاهش باروری طی سال‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۹۰ بوده‌اند. رضایی بحرآباد و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه تغییرات فرهنگی ایرانیان دریافتند تحولات کلان سیاسی و اجتماعی چند دهه اخیر، نقش مهمی در دگرگونی ارزش‌ها و نگرش‌های فردی داشته است. مطابق یافته‌ها، شکاف میان جامعه‌پذیری اولیه و ثانویه و تعارض میان ارزش‌های سنتی با تجربه‌های زندگی روزمره، افراد را به سمت نگرش‌های نوگرا و عرفی سوق داده است. با این حال، نتایج این مطالعه نشان داد این تغییرات کامل و گسسته نیست و عناصر ارزش‌های سنتی در نگرش‌ها و رفتارهای افراد باقی مانده است. رشیدی و فریدونی (۱۳۹۸) به این نتیجه رسیدند که دانشگاه به عنوان یک نهاد اجتماعی مهم، زمینه را برای بازاندیشی در نقش‌های سنتی زنان و تبدیل آنان به کنشگران مؤثر در تحولات اجتماعی و فرهنگی فراهم کرده است. مقبلی و همکاران (۱۳۹۷) با تحلیل تصاویر زنان در مجله «کیهان بچه‌ها» طی سه دهه ۱۳۶۰، ۱۳۷۰ و ۱۳۸۰ نشان دادند بازنمایی زنان در این مجله، عمدتاً در قالب نقش‌های سنتی و کلیشه‌ای مانند مادری، خانه‌داری، معلمی و پرستاری صورت گرفته است.

نتایج بررسی بریچل^۱ (۲۰۲۵) در مقایسه زنان نسل انفجار جمعیت و نسل وای در اسلوونی مشخص کرد زنان نسل وای بیش از نسل پیشین بر برابری در تقسیم مسئولیت‌های خانوادگی و انعطاف‌پذیری شغلی برای ایجاد تعادل میان کار و خانواده تأکید دارند. یافته‌های اشمیت^۲ (۲۰۲۵) حاکی از آن بود که زنان جوان به دلیل تحصیلات بالاتر و مشارکت فعال‌تر در مسائل اجتماعی، گرایش‌های مرفقی‌تری دارند؛ در حالی که مردان جوان تا حد زیادی الگوهای نگرشی محافظه‌کارانه نسل‌های پیشین را حفظ کرده‌اند. یافته‌های ییلدریم بایراکتار^۳ و همکاران (۲۰۲۴) بیانگر آن بود که تمایزهای نگرشی تحت تأثیر عوامل روان‌اجتماعی، فرهنگی، رسانه‌ای، اقتصادی و فناوری شکل می‌گیرد. پژوهش گانگال^۴ و همکاران (۲۰۲۴) نشان داد در تفاوت‌های نسلی در نگرش به نقش‌های جنسیتی و خشونت علیه زنان، نسل ایکس نگرش‌های سنتی‌تری از نسل‌های وای و زد دارد؛ در حالی که نسل‌های جوان‌تر، دیدگاه‌های برابری‌خواهانه‌تری به نقش‌های جنسیتی دارند. همچنین متغیرهایی مانند جنسیت، تحصیلات، درآمد، وضعیت تأهل و تجربه خشونت با نوع نگرش به نقش‌های جنسیتی و خشونت علیه زنان، رابطه معناداری نشان دادند. کلوکر و جیگر^۵ (۲۰۲۲) دریافتند تأثیر پیشینه خانوادگی فراتر از دو نسل گسترش دارد و سرمایه فرهنگی اجداد دارای ویژگی‌های نسلی و پایدار است. مطالعه ناگل و لم^۶ (۲۰۱۹) مشخص کرد سبک زندگی والدین به‌طور معناداری به نسل بعدی منتقل می‌شود. مطابق یافته‌ها، در این فرایند انتقال بین‌نسلی، نقش بعد فرهنگی از بعد اقتصادی مهم‌تر است. دانلی^۷ و همکاران (۲۰۱۶) با تحلیل داده‌های دو پیمایش ملی در ایالات متحده طی سال‌های ۱۹۷۶ تا ۲۰۱۳ نشان دادند نگرش‌ها به نقش‌های کاری و خانوادگی زنان به تدریج برابری‌گرایانه‌تر شده است.

مرور پژوهش‌های داخلی و خارجی نشان می‌دهد هویت و نقش‌های جنسیتی زنان در دهه‌های اخیر، تحت تأثیر تحصیلات، تحولات فرهنگی-اجتماعی، رسانه‌های نوین و جهانی‌شدن دچار تغییرات معنادار شده و نسل‌های جدید به بازاندیشی هویتی، فردگرایی و نگرش‌های برابری‌گرایانه‌تر گرایش یافته‌اند. با این حال، این دگرگونی‌ها عمدتاً تدریجی و ترکیبی است و در کنار گرایش‌های مدرن، عناصر و الگوهای سنتی، همچنان در تجربه زیسته زنان تداوم دارد. در عین حال، مطالعات

1. Bricelj
2. Schmidt
3. Yildirim Bayraktar
4. Gangal
5. Klokke & Jaeger
6. Nagel & Lemel
7. Donnelly

مربوط به زنان دهه شصت، غالباً تک‌بعدی‌اند و کمتر فرایند چندبعدی، دیالکتیکی و پیوسته برساخت هویت آنان را به‌صورت جامع واکاوی کرده‌اند.

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی-توسعه‌ای و از نظر رویکرد، کیفی است. با توجه به اینکه هدف پژوهش، فهم و تبیین فرایند برساخت زنانگی زنان متولد دهه ۱۳۶۰ در بستر اجتماعی شهر یزد است، راهبرد مناسب برای بررسی این فرایند، استفاده از نظریه زمینه‌ای با رهیافت نظام‌مند کوربین و اشتراوس^۱ (۲۰۰۸) است. در نظریه زمینه‌ای، نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی انجام نمی‌شود، بلکه در مسیری صورت می‌گیرد که بیشترین غنای نظری را برای شکل‌گیری و بسط مقوله‌ها فراهم آورد. براین‌اساس، مشارکت‌کنندگان در ابتدا به‌صورت هدفمند و سپس به‌صورت نظری انتخاب شدند. نمونه‌گیری نظری به‌منظور بسط و غنابخشی مقوله‌های در حال ظهور و نیز تعیین حدود مفهومی آن‌ها مورد استفاده قرار گرفت و امکان دستیابی به درک عمیق‌تر از پدیده مورد مطالعه را فراهم آورد (Charmaz, 2014). در این پژوهش با ۲۳ زن متولد دهه شصت، که ساکن شهر یزد بودند، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام گرفت. در انتخاب مشارکت‌کنندگان، تنوع حداکثری از نظر ویژگی‌هایی مانند سال تولد، سن ازدواج، وضعیت زناشویی، دفعات ازدواج، تعداد و جنسیت فرزندان، تحصیلات و اشتغال فرد، تحصیلات و قومیت همسر، تعداد اعضای خانواده، تحصیلات والدین و نیز سابقه مهاجرت در نظر گرفته شد (جدول ۱). این تنوع به‌منظور دستیابی به توصیف‌های غنی‌تر و درک ابعاد گوناگون تجربه زنان دهه شصت در فرایند آگاهی و هویت‌یابی لحاظ شد. فرایند مصاحبه‌ها در بازه زمانی تیر تا دی ۱۴۰۴ اجرا شد. گردآوری داده‌ها تا زمان رسیدن به اشباع نظری، یعنی زمانی که داده‌های جدید اطلاعات تازه‌ای به مقوله‌های پژوهش نمی‌افزود، ادامه پیدا کرد.

ابزار گردآوری داده‌ها در این تحقیق، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود. محورهای اصلی مصاحبه شامل چگونگی دسترسی و نحوه استفاده مشارکت‌کنندگان از رسانه‌هایی نظیر کتاب، تلویزیون و اینترنت و کیفیت الگوبرداری آنان از این منابع، نقش خانواده، والدین و نظام آموزش رسمی در تعمیق آگاهی و حمایت از رشد فردی، تجربه و روزمرگی‌های آنان در سه دوره زندگی (کودکی، نوجوانی و بزرگسالی)، مشارکت و نقش هریک از این دوره‌ها در شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارهای آنان، چگونگی و چرایی استفاده از فضای مجازی، نحوه کنش و تعامل آنان در جهان واقعی و فضای مجازی، و همچنین تجربه اولین‌های فرایند فرایند فرایند و دگرگون‌کننده در زیست اجتماعی آنان بود.

مصاحبه‌ها از ۸۰ دقیقه تا ۳ ساعت متغیر بود. در روند مصاحبه‌ها نیز چالش‌هایی وجود داشت. از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به محدودیت زمانی مشارکت‌کنندگان به دلیل مشغله‌های خانوادگی و شغلی اشاره کرد. همچنین برخی از زنان تمایلی به گفت‌وگو درباره برخی تجربه‌های خاص زیستی و ارتباطی، مانند داشتن روابط عاطفی خارج از چارچوب‌های مرسوم در دوران مجرد یا تأهل نداشتند. همین امر موجب شد تا برخی ابعاد پنهان تجربه‌های عاطفی و رابطه‌ای آنان در پژوهش کمتر بازتاب یابد. علاوه بر این، به دلیل زمینه فرهنگی شهر یزد، دسترسی به مشارکت‌کنندگانی با ویژگی‌های خاص زناشویی، مانند تجربه چندباره ازدواج و طلاق، دشوار بود. گستردگی ابعاد مورد بررسی در پژوهش نیز گاه موجب خستگی مشارکت‌کنندگان در جریان مصاحبه می‌شد و در برخی موارد به ناتمام ماندن بخشی از مصاحبه‌ها و حذف تعدادی از مشارکت‌کنندگان انجامید.

پس از گردآوری داده‌ها، فرایند تحلیل به صورت نظام‌مند و در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی انجام گرفت. در تمام مراحل پژوهش، ملاحظات اخلاقی رعایت شد. به این معنا که پیش از مصاحبه، اهداف پژوهش و نحوه استفاده از داده‌ها برای مشارکت‌کنندگان توضیح داده شد و به آنان اطمینان داده شد که اطلاعاتشان محرمانه باقی خواهد ماند و نام آن‌ها به صورت مستعار ذکر می‌شود. برای افزایش اعتمادپذیری پژوهش، در جریان مصاحبه‌ها به مشارکت‌کنندگان فرصت کافی برای تأمل و بیان تجربه‌هایشان داده شد و پرسش‌ها براساس روایت‌های آنان پیگیری شد. همچنین در موارد ابهام، موضوع با طرح پرسش‌های تکمیلی روشن‌تر شد. در پایان برخی مصاحبه‌ها نیز برای رفع ابهامات، گفت‌وگوهای تکمیلی با مشارکت‌کنندگان انجام گرفت. فرایند تحلیل و نتایج اولیه پژوهش با دو نفر از استادان حوزه جمعیت‌شناسی و جامعه‌شناسی در میان گذاشته شد. به منظور افزایش اتکاپذیری پژوهش، مصاحبه‌ها در اولین فرصت به صورت کامل مکتوب شدند. طراحی پژوهش، گردآوری داده‌ها، کدگذاری و تحلیل داده‌ها براساس رهیافت نظریه زمینه‌ای کوربین و اشتراوس (۲۰۰۸) و تفسیر نتایج، به طور کامل به وسیله پژوهشگر انجام گرفت.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی زنان مشارکت‌کننده در پژوهش، یزد، ۱۴۰۴

نام مستعار	سال تولد	تحصیلات	شغل	وضع زناشویی	سن ازدواج	مدت ازدواج	تعداد ازدواج	اصالت همسر	تحصیلات همسر	تعداد فرزند
ساره	۱۳۶۳	دکتری	استاد دانشگاه	مجرد	-	-	-	-	-	-
دیبا	۱۳۶۵	کارشناسی‌ارشد	کارمند	متاهل	۲۴	۱۸	۱	همدان	کارشناسی	۳
راضیه	۱۳۶۷	دیپلم	مدرس زبان	بیوه	۱۹	۲	۱	یزد	دبیرستان	۱
زهره	۱۳۶۵	کارشناسی	کارمند	مجرد/تجربه ازدواج موقت	-	-	-	-	-	-
مونا	۱۳۶۸	کارشناسی	پاره‌وقت	متاهل	۱۷	۱۹	۱	خوزستان	فوق‌دیپلم	۴

نام مستعار	سال تولد	تحصیلات	شغل	وضع زناشویی	سن ازدواج	مدت ازدواج	تعداد ازدواج	اصالت همسر	تحصیلات همسر	تعداد فرزند
طاهره	۱۳۶۴	دیپلم	پاره وقت	متاهل	۱۸	۲۳	۱	یزد	سیکل	۲
مهتاب	۱۳۶۰	دیپلم	خانه دار	متاهل	۱۷	۲۸	۱	یزد	سیکل	۲
فریده	۱۳۶۷	دکتری	کارمند	مطلقه	۱۸	۹	۱	یزد	کارشناسی	۱
مهربان	۱۳۶۹	کارشناسی	خانه دار	متاهل	۲۷	۹	۱	خرمشهر	کارشناسی ارشد	۲
ناهید	۱۳۶۷	کارشناسی	خانه دار	متاهل	۳۳	۱۵	۱	یزد	دیپلم	۲
لیلی	۱۳۶۴	کارشناسی ارشد	حسابدار	بیوه	۱۶	۱۸	۱	یزد	سیکل	۲
فریبا	۱۳۶۴	دبیرستان	خانه دار	متاهل	۱۵	۲۶	۱	تهران	دیپلم	۴
راحله	۱۳۶۹	دکتری حرفه ای	دندان پزشک	متاهل	۲۲	۱۴	۱	یزد	دکتری حرفه ای	۶
تارا	۱۳۶۰	کارشناسی ارشد	مدیر	متاهل	۱۸	۲۷	۱	یزد	دیپلم	۳
سمیرا	۱۳۶۲	کارشناسی ارشد	وکیل	متاهل	۱۶	۱۷	۱	یزد	سیکل	۰
سعیده	۱۳۶۴	کارشناسی	خانه دار	متاهل	۳۰	۱۱	۱	یزد	فوق دیپلم	۲
فریمه	۱۳۶۵	دیپلم	خانه دار	متاهل	۱۹	۲۰	۱	یزد	سیکل	۳
نازنین	۱۳۶۹	کارشناسی	بازاریاب	مطلقه	۲۰	۱۴	۱	یزد	لیسانس	۱
مرجان	۱۳۶۳	کارشناسی	خدمات سلامت	مطلقه	۱۹	۲۰	۱	قم	فوق دیپلم	۱
آسیه	۱۳۶۷	کارشناسی	خانه دار	متاهل	۱۶-۳۵	۲۱-۱	۲	کرمان-یزد	دیپلم-دیپلم	۱*۱*(۲)
فائزه	۱۳۶۸	کارشناسی ارشد	خانه دار	متاهل	۱۹	۱۶	۱	یزد	فوق دیپلم	۳
محدثه	۱۳۶۵	دیپلم	مددکار	متاهل	۲۲	۱۷	۱	تهران	دیپلم	۲
ریحانه	۱۳۶۱	دیپلم	خانه دار	متاهل	۳۲	۱۱	۱	کرمانشاه	دیپلم	۳

۴. یافته های پژوهش

در فرایند تحلیل داده ها که به صورت نظام مند، مرحله ای و مبتنی بر مقایسه مستمر انجام گرفت، در نهایت، مقوله هسته پژوهش با عنوان «زیستن آستانه ای» استخراج و صورت بندی شد. این مقوله برآیند سازمان دهی مفاهیم برآمده از داده های میدانی است و در ساختاری چندسطحی، شامل ۱۶ مقوله اصلی، ۱۵۵ مقوله فرعی و در مجموع ۲۲۰۳ مفهوم شکل گرفته است.

جدول ۲. مقوله های فرعی و اصلی مرتبط به مقوله هسته زنانگی سینیوسی

مقوله های فرعی	مقوله های اصلی	مقوله هسته
مسیر کور آگاهی در غیاب هدایت فرهنگی، خلأ هدایت فرهنگی، خلأ انتقال سرمایه فرهنگی بین نسلی، نداشتن عادت مصرف فرهنگی، استعمار نهادی زمان فراغت، انقباض زیست جهان نوجوانی، رویاهای عقیم، جامعه پذیری تک ساحتی، هویت القایی، بزرگسالی متأخر، استقلال تحقق نیافته، هژمونی حسرت، جبرهای زیستی-اجتماعی تداوم نسلی، فضیلت سازی رسانه ای رنج زنانه، هنجار سازی رسانه ای فداکاری افراطی، بازی های جنسیت محور کودکی، منابع آگاهی همسو، بازتولید کلیشه های جنسیتی در آموزش رسمی، بازتولید کلیشه های جنسیتی در رسانه، ایدئولوژی سازی رسانه، بازتولید کلیشه های جنسیتی در خانواده، بازتولید کلیشه های جنسیتی در جامعه، فضیلت سازی آرام زنانه، زیست جهان محلی همسان کودکی	زیست جهان محصور	زیستن آستانه ای
فراغت رسانه محور نوجوانی، فراغت مهارت زای پیشا جوانی، آگاهی فرا بستری، آگاهی بین نسلی، آگاهی خانواده محور، میانجیگری تخصصی، مرجعیت آموزش رسمی، برساخت رسانه ای آگاهی، برساخت همسالانه زیست، رسانه هدایت محور، برساخت خرد زیست	معرفت چند ساحتی	

مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی	مقوله هسته
انحلال مرزهای فردی، مراقبت‌های مزمن جنسیتی، کنترل‌گران غایب، محدودیت‌های همسری، محدودیت‌های خانوادگی، کنترل‌های آموزش رسمی، کنترل‌های خانواده همسر	محدودیت‌های چندسطحی	محدودیت‌های محدودیت‌های
کودکی آرمانی، سرمایه اجتماعی آرمانی، کودکی فراجنسیتی	کودکی غیرمحصور	کودکی غیرمحصور
دگرگونی یکباره زیست‌جهان آگاهی، زیست‌جهان تحول‌ساز باشگاهی، جامعه‌پذیری ناخواسته، اولین‌های فراجنسیتی، نقاط عطف زیست، خودآفرینی پسازدواج	گذر از آستانه	گذر از آستانه
زیست فرهنگی پیشرو، پدرسالاری تعدیل‌شده، شکاف زیست و گفتمان، کریدورهای محدود مجازی، حمایت جبرانی نزیسته	تعدیل گفتمان‌های گذشته‌نگر	تعدیل گفتمان‌های گذشته‌نگر
رمانتیک‌شدن ازدواج در بازنمایی‌های رسانه‌ای، شکاف زنانگی در رسانه ملی و جهانی، شکاف روایت تا واقعیت، بازنمایی رسانه‌ای زنانگی جریان‌ساز، بازنمایی رسانه‌ای زنانگی توانمند، رسانه‌سازی انسان‌نگاری هویت زنانه	شکاف روایت تا واقعیت زنانگی	شکاف روایت تا واقعیت زنانگی
زنانگی عقیم، سانسور بزرگسالی، نادیده‌سازی زیست بدنی، استقلال بی‌بازده، خودکم‌بینی اجتماعی، سرکوب خود	زنانگی ناکام‌مانده	زنانگی ناکام‌مانده
گسست تحمیلی زیست‌جهان، تأخیر زیست‌جهان، زیست دوباره ارزشی، زیست دوباره هویتی، میان‌ماندگی در گسل‌های هنجاری	تعلیق زیسته	تعلیق زیسته
بازتولید ذهنی کلیشه‌های سنتی، درونی‌سازی زنانگی سنتی، خودآگاهی ناخودآگاه، الگوی همسان‌زیست نسلی، مرگ کودکی، همسان‌سازی ناگزیر اجتماعی-تگرشی، سرکوب اجتماعی زن، تقابل جنسیتی در روایت‌های سینمایی، زیست مردمرکز، تعلق اجتماعی مشروط، سرکوب جنسیتی، زیست مشروط، زیست حبابی	زیست کانالیزه	زیست کانالیزه
بازآفرینی ارزش‌ها، گذار فرهنگی-هنجاری، گذار مذهبی، گذار خاموش فراجنسیتی، تسهیل زیستی فراجنسیتی، افق زیست‌جهان جهانی، فضای مجازی و گذار ذهنی-فرهنگی، پویایی رسانه، برتری نسلی و آزادی، رسانه و نسل کنشگر مجازی، شوک‌های سیاسی، فراآسیب مجازی، دوگانۀ مثبت و منفی مجازی	انفجار آستانه	انفجار آستانه
میل آگاهی فراستری، زیست فعال خودراهبر، عاملیت استقلال‌طلبانه پایدار، تمایلات فراهنجاری، ساخت خود آرمانی، عاملیت هدفمندانه، تفاوت در میان شباهت‌ها، عاملیت اجتماعی تأثیرگذار، زیست اجتماعی فعال، فراغت خودانتخابی جوانی ثانویه، خودمختاری صریح جوانی ثانویه، بازاجتماعی‌شدن، خودسازی تدریجی، هویت بازساز جوانی، چرخه شکست و ساخت زیست‌جهان مشترک، زیست هم‌راستا و گزینشی، خودآگاه‌گردی مجازی، مجازی‌گردی کنشگرانه، آگاهی پسینی، فهم پسااجتماعی، درونی‌سازی روایی هویت، فهم شکاف زیستی سنی-نسلی، استقلال ادراکی در زیست فرامرزی، خودمشغولی سازنده	تلاش‌های خودآیینی	تلاش‌های خودآیینی
گروه درمانی، بحران سازنده، راهبردهای نجات‌بخش، ایمان و تاب‌آوری، خلأیابی در بحران، جاذبه تخیل در رسانه	تمرین‌های تاب‌آورانه	تمرین‌های تاب‌آورانه
جوانی فرسایشی، بار مادری، زیست بقامحور پساجدایی، زیست هدف‌دار افراطی، زیست فرسایشی زناشویی، رنج هم‌نسلی	زیست فرسایشی در جوانی ثانویه	زیست فرسایشی در جوانی ثانویه
سازگاری فرارزشی، خودآگاهی متأخر، نومادرانگی رشدیافته، شجاعت فراهنجاری بازاندیشانه، مرزبندی هنجاری بازاندیشانه، بازاندیشی انتقادی زنانگی، تعریف نوزنانگی، فهم زنانگی-بازتعریف زنانگی، نگاه پیشگیرانه به ورزش، زیست آینده‌محور، بر ساخت تجربی خود، آزادی پسا بی‌همسری، سیگنال‌های سن، واکنش خودآفرینانه به محدودیت، انتخاب در برابر هنجار	بازاندیشی پایدار آگاهانه	بازاندیشی پایدار آگاهانه

مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی	مقوله هسته
بازتولید بین نسلی زیست‌جهان موروثی، درونی‌سازی غریزی سبک زندگی، استقلال نمادین، نوجوانی هویت‌ساز، برساخت هویت توحیدی-ولایی، ریشه‌های کودکی، تربیت هویت‌ساز نسلی، تثبیت پیش‌رس هویت، زنجیره یادگیری و بازتولید هویت، معناسازی دینی کنش، الگوی کنشی-نسلی، پیله ارزشی، خودمراقبتی نهادینه، کنش مجازی شبه‌واقعی، زیست هدفمند هنجاری، همسان‌گرایی هویتی، میل به همسویی اجتماعی، گرایش به تعادل زیستی، واقعیت‌گرایی زیست، جذابیت‌های گذرا، کنش اخلاقی محور، ثبات هویت، پذیرش خود، زیست خودآگاه، زیست محافظه‌کارانه، استقلال بازتابی در مواجهه با الگو، ثبات علایق در چرخ زیست، روان‌سختی، درون‌گرایی کودکی-نوجوانی، زیست تعریف‌شده دوستانه، پیوند هم‌نسلی پایدار، بندهای عاطفی زیست‌جهانی	برساخت هویت	زیست انسان‌ها
بازنمایی رسانه‌ای زنانگی چندوجهی، درونی‌سازی روایی تجربه زنانه، درونی‌سازی رسالت اجتماعی، دوگانه کدبانو-سانتیمانتال، نسل ۱۳۷۰ و کاهش دوگانه سنتی، زیست سینوسی، راحت‌زیستی نوین، مقایسه فرسایشی نسلی	زنانگی سینوسی	

۴-۱. شرایط علی

شرایط علی در تجربه زنان دهه شصت یزد در پیوند با زیست‌جهان محصور شکل گرفته است؛ زیست‌جهانی که مسیرهای آگاهی را محدود کرده و با منابع یادگیری نادرست و نبود راهنمایی والدین، آنان را به مصرف فرهنگی بی‌سامان سوق داده است. از سوی دیگر، منابع آگاهی همسو مانند خانواده، مدرسه، فرهنگ و رسانه، کلیشه‌های زنانگی را بازتولید و با نظارت جنسیتی و کنترل‌های رسمی، محدودیت چندسطحی را به خودکنترلی درونی‌شده تبدیل کرده است. تا آنجا که شکاف میان زنانگی آرمانی رسانه‌ای و واقعیت محلی، همراه با محدودیت‌ها و کلیشه‌های آموخته‌شده، اثر رسانه را به سطح آرزو محدود کرده است. زنان مشارکت‌کننده، از کودکی به‌عنوان تنها دوره غیرمحصور در باید‌ها و نبایدهای زنانگی و دوره‌ای باثبات یاد می‌کنند. بالاین‌حال، محتوای صحبت‌های مشارکت‌کنندگان نشان می‌دهد این نسل، معرفت چندساحتی را از هم‌افزایی خانواده، همسالان، رسانه و آگاهی بین‌نسلی تجربه کرده است. این مسیر معرفت و یادگیری که اثربخشی ذهنی الگوهای نوظهور زنانگی رسانه‌ای را نیز در خود دارد، در ادغام با فراگیرشدن دانشگاه، فضای مجازی و اشتغال، امکان بازتعریف هویت و گسست از الگوهای سنتی را فراهم ساخته است. در این میان، حمایت خانواده، به‌ویژه مردان زندگی در برخی زمینه‌ها، زمینه‌ساز استقلال هویتی و تبدیل تناقض میان گذشته و حال، به نیرویی برای تحول تدریجی بوده است. دیبا (متأهل، کارشناسی‌ارشد، کارمند) می‌گوید:

«آگاهی مورد نیاز رو از خانواده‌م می‌گرفتم... در رتبه دوم، مدرسه و دوستانم. به تلویزیون خیلی وابسته نبودم. کتاب هم فقط تایم‌های تابستون رمان می‌خوندم بیشتر، ولی من چون بچه آخر بودم، تمام تجربیات، تمام چیزهایی که باید از زندگی می‌گرفتم یا چیزایی که یاد می‌گرفتم، چون

کوچیک‌تر از بقیه بودم، از خواهر و برادرم گرفتم. مخصوصاً پدرم. تو خانواده اون خیلی تأثیرگذار بود، تأثیرات مثبت داشتن.»

۲-۴. شرایط زمینه‌ای

زنانگی ناکام‌مانده به فرایند هویت‌یابی زنانی اشاره دارد که در بستری از خلأ آموزش‌های حیاتی بزرگسالی و سانسور مفاهیم جنسی، عاطفی و مهارت‌های زیست اجتماعی رشد کرده‌اند و به دلیل سکوت نهادی در خانواده، مدرسه و رسانه، در بزرگسالی نیز خام و وابسته به یادگیری‌های ناقص و آزمون و خطایی باقی مانده‌اند. مواجهه ناگهانی با نقش‌های بزرگسالی در جهان مدرن، ضعف عمیق آنان در مهارت‌های زندگی مشترک و ناتوانی در درک واقعیت‌های زیست اجتماعی را آشکار کرده و این کمبودها به خودکم‌بینی اجتماعی، احساس عقب‌ماندگی و بی‌توجهی به مراقبت جسمی و روانی با پیامدهای گاه جبران‌ناپذیر منجر شده است. در سطح فردی نیز کاهش اعتمادبه‌نفس، ناتوانی در پیگیری اهداف و تن‌دادن به اجبارهای خانوادگی و اجتماعی، برخی از این زنان را با بحران پذیرش خویشن مواجه کرده و عناصر خوشبختی و رشد فردی را به امری دور از دسترس تبدیل کرده است. زهره (مجرد، کارشناسی ارشد، مددکار) می‌گوید:

«چیزی نبود خیلی بخواد زندگی رو به ما یاد بده. یه جورایی سانسور بود. سکوت بود؛ مثلاً من که الان برمی‌گردم به گذشته‌م، می‌بینم تو کتاب‌های درسی ما درمورد ازدواج، زندگی زن‌اشویی و بلوغ و این‌جور چیزها چیز خاصی نبود. از تلویزیون سانسور شده بود، از خانواده سانسور شده بود. از مدرسه هم.»

۳-۴. شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر در زیست زنان دهه شصت یزد در پیوندی مستقیم با سه مؤلفه تعلیق زیسته، زیست کانالیزه و انفجار آستانه شکل می‌گیرد؛ برزخی میان ارزش‌های والدینی و معیارهای متحول که با ورود به خانواده همسر تشدید می‌شود. تعلیق میان سنت و مدرنیته آنان را در گسل هنجاری و تضاد میان ارزش‌های اعلامی و واقعیت فرهنگی نوین گرفتار کرده و به پنهان‌سازی نگرش درونی و سردرگمی هویتی کشانده است. زیست کانالیزه‌شده نیز مسیر زندگی را در قالب ازدواج سنتی، مادری تام، حضور اجتماعی محدود و خودسانسوری تثبیت و جایگاه فروتر از مردان را بازتولید می‌کند. درونی‌سازی ناخودآگاه بایدهای جنسیتی و هنجارهای مراقب‌محور حتی در زیست مدرن و مجازی تداوم یافته و زیستی مشروط را بر آنان تحمیل می‌سازد. در سطحی کلان‌تر، انفجار آستانه ناشی از

جهانی شدن و فضای مجازی، مرزهای سنتی را در هم شکسته اما نگرانی از تزلزل ارزش‌های گذشته، نوعی گذار خاموش جنسیتی را رقم زده و زنان را میان تبعیت و خودآفرینی در موقعیتی دوگانه قرار داده است. تارا (متأهل، کارشناسی ارشد، مدیریت) می‌گوید:

«فضای مجازی واقعاً باعث شد یه چیزهایی برای من بشکنه یا کمرنگ بشه. وقتی می‌گم حالا تو این فضای مجازی هستیم، یه کتاب‌هایی که می‌خونم، بعد وقتی مقایسه می‌کنم، می‌بینم خب خیلی جاها طرز تفکرهای خانواده‌مون اشتباه بوده دیگه واقعاً.»

۴-۴. راهبرد

راهبردهای زنان دهه شصت یزد از میل درونی به استقلال و قدرت آغاز شده و با جستجوی دانش، بازاندیشی در زنانگی و بازنگری ارزش‌های درونی شده به شکل‌گیری عاملیت فردی و زیست خودانتخابی، حتی در تعارض با هنجارهای خانوادگی و اجتماعی، انجامیده است. فاصله‌گیری آگاهانه از الگوهای رایج و خلق زیست هدفمند آنان را از زیست دگرانتخابی به سوی استقلال در عرصه‌های فردی، اجتماعی، فراغتی و مجازی سوق داده و از خلال تمرین‌های تاب‌آورانه و اتکا به شبکه‌های دوستی در برابر فشارهای محیطی، تقویت کرده است. بهره‌گیری از کتاب، رسانه و فضای مجازی همراه با تقویت معنویت و نیز بازسازی هویت از دل بحران از طریق آموزش، مشاوره و کار روی خود، سکوی تثبیت زیست خودانتخابی و تاب‌آوری پایدار را فراهم کرده است. سمیرا (متأهل، کارشناسی ارشد، وکیل) می‌گوید:

«یکی از دوستان خیلی روم تأثیر داشت و یه خرده حالا سختی‌هایی که حالا بابت بچه‌دارنشدن و این مسائل پیش اومد دیگه. یه وقت‌هایی دردهایی می‌آد توی زندگی که آدم رو می‌سازه. شاید خودتم دوست نداشته باشی، ولی مجبوری برای اینکه خودت رو حالا از اون بحران نجات بدی؛ مثلاً بری یه کتاب‌هایی رو بخونی یا مثلاً فایل‌هایی رو گوش بدی که بتونی خودتو سرپا نگه داری. این‌ها روی من خیلی تأثیر داشت.»

۴-۵. پیامد

پیامدهای زیست زنان دهه شصت یزد با فرسایش تجربه جوانی آغاز می‌شود؛ زیرا ورود زودهنگام به مسئولیت‌هایی نظیر ازدواج، آنان را به زیست بquamحور سوق داده و فرصت شکوفایی هویت فعال را محدود کرده است. این فرسایش در جوانی ثانویه با نقش مادری، طلاق، نبود حمایت و فشارهای روانی-اجتماعی تشدید شده و به کاهش فراغت، انزوای اجتماعی و فروپاشی شبکه‌های دوستی

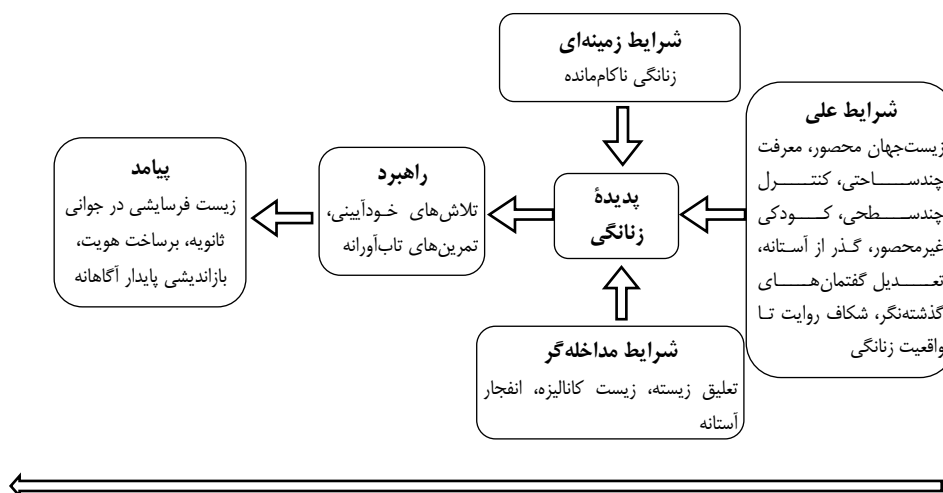
انجامیده است. زیست پسایی همسری و وضعیت زنان مجرد یا دارای روابط موقت با حال بد، افسردگی و فشار ارزشی-اجتماعی همراه است و زیست آنان را به بقا و تنهایی بیش از پیش متمایل می‌سازد. هم‌زمان، برای برخی زنان، بازاندیشی پایدار در دهه سی، به رهایی از الگوهای کلیشه‌ای سنتی و تعریف سنتی-مدرن از زنانگی منجر شده و برای برخی دیگر تلفیق تدریجی گذشته و مدرنیته، هویتی ادغامی و واقع‌گرایانه بر پایهٔ محافظه‌کاری، خودمراقبتی و بازتولید هنجاری منعطف را شکل داده است. فائزه (متاهل، کارشناسی‌ارشد، خانه‌دار) می‌گوید:

«خیلی نمی‌تونم تفکیکش کنم که مثلاً سبک رفتاری یا زندگی و این‌های من یا اخلاقم محصول کدوم دورهٔ زندگی‌مه. ولی مثلاً می‌تونم بگم توی شاید مثلاً ده سال اخیر خوب تقریباً عقاید و زندگی‌م یه سمت و سوی مثلاً ثابتی و یه چیزیه که خودم دوست دارم؛ یعنی خیلی دیگه چالش ندارم.»

۴-۶. پدیده: زنانگی سینوسی

زنانگی سینوسی به تجربهٔ نوسانی زنان دههٔ شصت یزد اشاره دارد که میان سنت و مدرنیته، اقتدار و فرسودگی و نیز تعهد اجتماعی و تمنای فردی در حرکت‌اند و هویت جنسیتی‌شان هرگز خطی تثبیت نمی‌شود. مواجههٔ آنان با الگوی مادری و همسری فداکار در کودکی و سپس مطالبهٔ نقش‌های شغلی و اجتماعی در جوانی، تعارضی پایدار میان زیست خانوادگی و زیست اجتماعی ایجاد کرده است. درونی‌سازی رسالت فرافردی و شکل‌گیری دوگانهٔ «کدبانو-سانتیمانتال» هستهٔ هنجاری زنانگی آنان را ساخته و مقایسهٔ ذهنی با نسل‌های پسین، احساس نابرابری فرصت و تشدید نوسان هویتی را رقم می‌زند. در نهایت، زنانگی سینوسی بازتاب زیست پرتعلیقی است که در آن، زنان پیوسته میان مسئولیت‌های انباشته، میل به جوان‌گرایی، خواست زیست فردی و فرسودگی ناشی از انتظارات اجتماعی سرگردان‌اند. مهتاب (متاهل، دیپلم، خانه‌دار) می‌گوید:

«مثلاً دختر ۲۵ ساله دارم خودم. می‌خوام مثل دخترم باشم، مثلاً می‌گم چیم کمتر از اونه یا مثلاً جوونی من چیم کمتر از اون بوده که نمی‌تونم مثل اون بگردم یا فلان کنم. یه وقت‌هایی شوهرم بهم می‌گه حالا دیگه تو بندهٔ خدا ۴۰ سالته، ۵۰ سالته دیگه، ازت گذشته. می‌گم الان منم جوونم.»

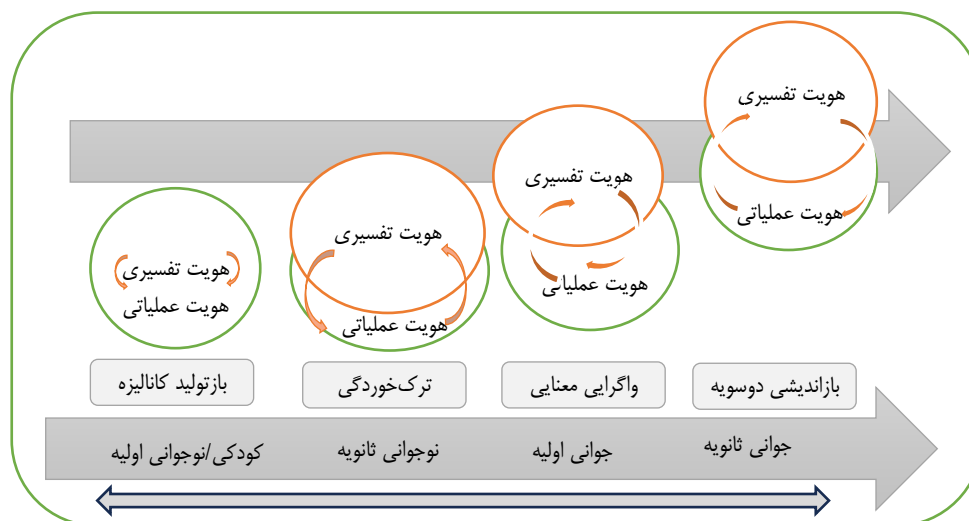

شکل ۱. الگوی پارادایمی پژوهش (محقق ساخته)

۵. بحث

در پژوهش حاضر، تجربه و فرایند شکل‌گیری زنانگی در میان زنان دهه شصت ساکن شهر یزد بررسی شد. پژوهش با مشارکت ۲۳ نفر از این زنان انجام گرفت و یافته‌ها در قالب یک طرحواره مفهومی-نظری ارائه می‌شود. یافته‌ها براساس شکل ۱ نشان می‌دهد زیست‌جهان زنان متولد دهه شصت در شهر یزد در بستر یک «زیست کانالیزه» شکل گرفته است؛ زیستی که در آن، از کودکی تا نوجوانی اولیه (تا اواخر ۱۵ سالگی)، تمامی منابع آگاهی (خانواده، مدرسه، رسانه و بستر فرهنگی و اجتماعی) همسو و همصدا عمل، و روایتی واحد از زنانگی را بازتولید می‌کردند. در این مرحله، نظام معنایی و نظام زیست‌مندی در وضعیت هم‌راستایی کامل قرار داشت؛ به‌گونه‌ای که میان آنچه فهم می‌شد و آنچه زیسته می‌شد، فاصله‌ای وجود نداشت. در نتیجه آگاهی و عمل در یک چرخه بسته، یکدیگر را تقویت و بازتولید می‌کرد و زنانگی به‌صورت طبیعی‌شده و بدیهی تجربه می‌شد. این وضعیت را می‌توان با مفهوم جامعه‌پذیری اولیه در نظریه برگر و لاکمن توضیح داد؛ مرحله‌ای که در آن، جهان اجتماعی به‌صورت اجتناب‌ناپذیر درونی می‌شود و واقعیت زیسته، بدیهی و غیرقابل پرسش تجربه می‌شود (Luckmann & Berger, 1966). همچنین این همسویی کامل منابع معنا با آنچه مارگارت مید از آن به‌عنوان فرهنگ پساتمیلی یاد می‌کند، همخوان است؛ جایی که نسل پیشین، الگوی بی‌چون‌وچرای زیست نسل بعدی به‌شمار می‌رود (Mead, 1978). یافته‌های برخی

پژوهش‌های داخلی نیز نشان می‌دهد در دهه شصت، رسانه‌ها و محصولات فرهنگی نقش مهمی در بازتولید تصویر قالبی از زنانگی ایفا کرده‌اند (Atashkar et al., 2025; Moghbeli et al., 2018). در مرحله نوجوانی ثانویه (حدود ۱۵ تا ۲۰ سالگی)، با ورود به دبیرستان و سال‌های نخست دانشگاه، گاه تجربه ازدواج و نیز تغییر در محتوای رمان‌ها و فیلم‌ها، ظهور کامپیوتر، چت‌روم‌ها، فراگیرتر شدن ماهواره، شکاف‌های اولیه در این هم‌راستایی پدیدار شد. ذهن شروع به فاصله‌گرفتن جزئی از الگوی زیست تثبیت‌شده کرد، اما از آنجا که همچنان منابع اصلی آگاهی در خانواده، مدرسه و فرهنگ مسلط همسو بود، این فاصله به واگرایی جدی منجر نشد. در این دوره، هرچند ترک‌خوردگی در نظام معنایی شکل گرفت، اما زیست تثبیت‌شده همچنان قدرت تنظیم‌کنندگی خود را حفظ کرد و بازتولید الگوی پیشین ادامه یافت. این مرحله را می‌توان در چارچوب گذار از جامعه‌پذیری اولیه به جامعه‌پذیری ثانویه در نظریه برگر و لاکمن فهم کرد که در آن، فرد برای نخستین بار با خرده‌جهان‌های معنایی متفاوت مواجه می‌شود، اما هنوز نظم معنایی اولیه قدرت مسلط خود را حفظ کرده است (Berger & Luckmann, 1966). همچنین این وضعیت با توصیف مید از فرهنگ هم‌تمثیلی هم‌پوشانی دارد؛ وضعیتی که در آن، انتقال فرهنگی دچار اختلال نسبی می‌شود، اما هنوز گسست کامل رخ نداده است (Mead, 1978). یافته‌های پژوهش رضایی بحرآباد و همکاران (۱۳۹۸) نیز نشان می‌دهد در جامعه ایران، شکاف میان جامعه‌پذیری اولیه و تجربه‌های جدید اجتماعی به تدریج زمینه‌ساز شکل‌گیری نگرش‌های نوگرا شده است.

شکل ۲. طرحواره نظری پژوهش

در جوانی اولیه (حدود ۲۰ تا ۳۰ سالگی)، هم‌زمان با ورود گروه افزون‌تری از زنان این دهه به دانشگاه، اشتغال، مدیریت در محیط‌های کاری، ازدواج، گاه مهاجرت و نیز شتاب تغییرات در رسانه‌ها و کتاب‌ها و نیز فراگیرتر شدن اینترنت از یک سو، و تغییر انتظار جامعه از زنان (زیست چندوجهی همسری، مادری و اجتماعی) از سوی دیگر، فاصله‌ای معنادار میان نظام معنایی و الگوی زیست تثبیت‌شده زنانگی ایجاد شد. در این مرحله، آگاهی دیگر صرفاً تابع زیست نبود، بلکه جلوتر از آن حرکت می‌کرد. زنان با افق‌های معنایی تازه‌ای مواجه شدند که با نسخه‌ی ازپیش تعریف‌شده زنانگی در بستر اجتماعی‌شان همخوانی کامل نداشت؛ چرا که بستر فرهنگی، خانواده و آموزش رسمی در تلاش برای حفظ همسویی و کانالیزه نگه‌داشتن آگاهی و کنش بود، اما دیگر منابع آگاهی، نظیر رسانه‌ها، حضور پررنگ‌تر در اجتماع و تحولات اولیه در آغاز جهانی‌شدن، مرحله‌ی واگرایی معنادار را رقم زدند که در آن، شکاف میان فهم زنان از خود و شیوه‌ی زیست مورد انتظار جامعه آشکارتر شد. یافته‌های زارع (۱۴۰۴)، کاردوانی و نفیسی‌راد (۱۴۰۳)، لنگرودی و زیناب (۱۳۹۸)، رشیدی و فریدونی (۱۳۹۸)، اشमित (۲۰۲۵) و یگیت و علی (۲۰۲۴) نشان داد تحصیلات به شکل‌گیری عاملیت اجتماعی فعال‌تر در میان زنان جوان و بازاندیشی در نقش‌های سنتی و کاهش باورهای کلیشه‌ای جنسیتی انجامیده است. این مرحله با تحلیل مانهایم از دوره‌ی تکوین نسلی همخوان است؛ دوره‌ای که در آن، تجربه‌های تاریخی-اجتماعی مشترک در سال‌های پایانی نوجوانی و آغاز جوانی، به شکل‌گیری آگاهی نسلی و تمایز ذهنی از نسل‌های پیشین می‌انجامد (Mannheim, 1952). همچنین شتاب تحولات رسانه‌ای و گسترش افق‌های معنایی را می‌توان در چارچوب جهانی‌شدن به‌مثابه‌ی گسترش روابط اجتماعی و آگاهی فرامکانی تحلیل کرد (Giddens, 1999).

در جوانی ثانویه (حدود ۳۰ سالگی به بعد)، با تشدید فرایندهای جهانی‌شدن، گسترش فضای مجازی و شبکه‌های ارتباطی، افزایش تحصیلات عالی، حضور گسترده‌تر در شبکه‌های اشتغال، تجربه‌ی افزون‌تر مهاجرت و نیز مشارکت فعال در فضاها و اجتماعات واقعی مانند باشگاه‌ها، جمع‌های دوستانه و تعاملات مجازی متنوع (به‌ویژه با هم‌نسلان) افق‌های تازه‌ای از زیست برای این زنان گشوده شد؛ به‌گونه‌ای که نقش‌های اجتماعی هم‌راستای نقش‌های خانوادگی مهم و در رقابت با آن‌ها قرار گرفت. هم‌زمان، تغییرات جامعه و امکان مشاهده‌ی زیست متفاوت‌تر نسل‌های بعدتر، مقایسه‌های نسلی را فعال کرد. حضور پرسرعت و متنوع زنان در عرصه‌های مختلف و حتی خواست اجتماعی برای این حضور سبب شد تعریف واحد و تثبیت‌شده زنانگی جای خود را به تعریفی نو و متغیر از زنانگی بدهد. به این ترتیب، زنانگی از یک قالب تعریف‌شده و کانالیزه، به مجموعه‌ای از

زنانگی‌های تعریف‌پذیر و انتخاب‌پذیر گذار کرد؛ چنان‌که باتلر نیز زنانگی را امری سیال و قابل‌بازسازی از دل روابط اجتماعی و گفتمان‌های فرهنگی می‌داند (Butler, 2003). همچنین این روند از منظر گیدنز با عنوان هویت بازاندیشانه قابل‌تبیین است که در آن، هویت نه امری تثبیت‌شده، بلکه پروژه‌ای بازتابی است که فرد آن را به‌طور مداوم در پرتو اطلاعات جدید و تجربه‌های زیسته بازسازی می‌کند (Giddens, 1999). این تنوع‌یافتگی زنانگی با منطق سبک زندگی انتخاب‌پذیر در اندیشه وبر و بوردیو همخوان است که معتقدند سبک زیست به عرصه تمایز، انتخاب و بازنمایی هویت بدل می‌شود (Bourdieu & Weber, 1984). یافته‌های برخی مطالعات نیز مؤید این روند هستند (Heidari Darani et al., 2021; Rezaee Bahrabad et al., 2020; Forootan, 2019; Hashemi et al., 2021; Yildirim Bayraktar et al., 2024; Donnelly et al., 2016).

این وضعیت در نهایت به نوعی انفجار در سبک زندگی و منطق زیست انجامید؛ انفجاری که صرفاً تغییر رفتاری نبود، بلکه دگرگونی در بنیان‌های هویتی را رقم زد. در این مرحله، زنان ناگزیر شدند میان هویت کانالیزه‌شده دوران کودکی و سرعت تحولات جدید دست به بازاندیشی بزنند. برای نخستین بار، رابطه میان نظام معنایی و نظام زیست‌مندی از حالت یک‌سویه خارج شد. اگر در دوره‌های پیشین، عمدتاً زیست تثبیت‌شده آگاهی را شکل می‌داد، اکنون حرکت دوسویه برقرار شد و نظام معنایی و نظام زیست‌مندی در تعامل متقابل قرار گرفت. این تعامل دوسویه را می‌توان در پرتو دیدگاه برگر و لاکمن درباره بازاجتماعی‌شدن فهم کرد که در آن، کنشگر نه صرفاً محصول ساختار، بلکه در تعامل بازتابی با آن قرار می‌گیرد (Berger & Luckmann, 1966). این تعامل به همگرایی انتخابی و بازآرایی هویت انجامید؛ همگرایی‌ای که دیگر مبتنی بر اجبار ساختاری نبود، بلکه حاصل بازاندیشی و انتخاب در بستر تعریف‌های نو از زنانگی در بعد فردی و اجتماعی بود. مطالعات بگی و حسینی (۱۴۰۰)، خلیلی (۱۴۰۰)، مبارک و همکاران (۱۳۹۹) و بریچل (۲۰۲۵)، بازاندیشی زنان را در ابعاد مختلف نشان می‌دهد. براین اساس، مسیر زیست‌جهان زنان دهه شصت را می‌توان در چهار مرحله صورت‌بندی کرد: هم‌راستایی کامل، ترک‌خوردگی، واگرایی معنادار و در نهایت بازاندیشی دوسویه. تحول اصلی نه در تغییر ساده سبک زندگی، بلکه در تغییر الگوی رابطه میان نظام معنایی و نظام زیست‌مندی رخ داده است؛ تحولی که از بازتولید کانالیزه به همگرایی بازاندیشانه و از زنانگی تعریف‌شده به زنانگی‌های تعریف‌پذیر انجامیده است. این صورت‌بندی مرحله‌ای، با تحلیل‌های نسل تاریخی مانهایم و نیز مفهوم کوهورت در نظریه رایدر همخوان است که تغییرات اجتماعی را در پیوند با تجربه‌های مشترک نسلی و مسیر زندگی تحلیل می‌کنند (Mannheim, 1952; Ryder, 1965).

۶. نتیجه‌گیری

در چارچوب حافظه جمعی و حافظه نسلی، گذشته نه به‌عنوان امری ثابت، بلکه به‌صورت بازسازی‌شده در زمان حال عمل می‌کند و در شکل‌دهی به هویت و کنش اجتماعی نقش دارد (Halbwachs, 1992; Misztal, 2010). براین اساس می‌توان گفت برای زنان دهه شصت در شهر یزد، بازتولید نظام معنایی و تفسیری پیرامون زنانگی و شیوه زیست فردی، فرایندی تدریجی و همراه با بازگشت‌های مکرر میان گذشته و حال بوده است؛ آنچه کلوکر و جیگر (۲۰۲۲) و ناگل و لمل (۲۰۱۹) نیز در زمینه تأثیر انتقال سبک زندگی از والدین به فرزندان بیان می‌کنند. این فرایند در بستر تغییرات خانوادگی، اجتماعی، گسترش منابع آگاهی، توسعه شبکه‌های تعاملات اجتماعی و تحول در الگوهای فرهنگی و آموزشی شکل گرفته و میزان هم‌راستایی یا ناهماهنگی این منابع در کنار ویژگی‌های فردی و زمینه‌های زیستی، نقش مهمی در نحوه مواجهه زنان با این تحولات داشته است. در شرایطی که این هم‌راستایی به‌صورت کند، دیرنگام یا ناهماهنگ رخ داده، نوعی زیست فرسایشی و نوسانی برای این نسل شکل گرفته است؛ زیستی که می‌توان آن را «زنانگی سینوسی» نامید؛ زیرا در آن، زنان به‌طور مداوم میان انتظارات سنتی، مسئولیت‌های اجتماعی و تمایلات فردی، در حال بازاندیشی در معنای زنانگی و شیوه زندگی خود بوده‌اند. چنین زیستی را می‌توان در پرتو تحلیل‌های جهانی‌شدن فهم کرد؛ نظریه‌هایی که بر تشدید انتخاب‌پذیری، فردیت‌یافتگی و فشار بازاندیشانه بر کنشگران، به‌ویژه زنان تأکید دارد (Giddens, 1999). این بازاندیشی مستمر که گاه به «بازاندیشی بازاندیشی» نیز می‌انجامد، پیامدهای متفاوتی به همراه داشته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بخشی از این زنان توانسته‌اند در خلال این نوسان‌ها به سطحی از خودآگاهی دست یابند که امکان تلفیق سنجیده عناصر سنت و مدرنیته را برای آنان فراهم کرده است. آنان با درک این نکته که ساختن زندگی فردی مستلزم پذیرش مسئولیت شخصی و ایجاد نوعی هماهنگی شناختی میان ریشه‌های تربیتی گذشته و الزامات زندگی معاصر است، کوشیده‌اند با پرهیز از تقلید صرف از الگوهای سنتی یا مدرن، عناصر مطلوب هردو حوزه را آگاهانه در زندگی خود ترکیب کنند و به‌نوعی زیست سنتی-مدرن دست یابند؛ وضعیتی که با نتایج پژوهش رضیئی و همکاران (۱۴۰۲) درباره شکل‌گیری سبک زندگی نیمه‌سنتی-نیمه‌مدرن در میان زنان نسل جدید همخوانی دارد. پیامد این مسیر برای آنان افزایش خودآگاهی، شکل‌گیری تعادل نسبی میان ذهنیت و کنش‌های روزمره، بهبود کیفیت زندگی و دستیابی به ثبات بیشتر در هویت و سبک زندگی بوده است؛ امری که همچنین به تقویت توانایی آنان در برقراری ارتباط با نسل بعد و کاهش فاصله‌های نسلی انجامیده است. بالین حال، تجربه زنانگی سینوسی برای همه زنان به یک اندازه قابل‌مدیریت نبوده است. برای

برخی از آنان، شدت و تداوم این نوسان‌ها به کاهش انسجام بازاندیشی انجامیده و آنان را در وضعیتی از سردرگمی هویتی و معنایی قرار داده است؛ به گونه‌ای که در میان انتظارات متعارض سنتی و مدرن، گاهی با نوعی احساس فرسودگی، بی‌ثباتی هویتی و گمگشتگی در معنای زندگی و حتی درک زنانگی خود مواجه شده‌اند. از این‌رو، زنانگی سینوسی را می‌توان تجربه‌ای نسلی دانست که پیامدهای آن در طیفی میان شکوفایی و تثبیت هویت از یک سو و سردرگمی و فرسایش معنایی از سوی دیگر قرار می‌گیرد.

۷. پیشنهادها

در پژوهش حاضر با واکاوی فرایندی تجربه‌های زیسته زنان متولد دهه ۱۳۶۰ در یزد، بر ساخت «زنانگی» در تلاقی سنت و مدرنیته تحلیل شد؛ هدفی که با شناسایی شکاف‌های هویتی و بازاندیشی‌های کنشگرانه در بستر تحولات نسلی پیگیری می‌شود. براساس یافته‌های پژوهش، سیاست‌گذاران راهبردی برای گذار از پارادایم «گروه‌های همسن» به «واحدهای تحلیل با زیست‌جهان‌های متمایز» اتخاذ نمایند. این تغییر رویکرد، ضمن تسهیل بسترسازی برای دیالوگ‌های میان‌نسلی، امکان اجرای برنامه‌های توانمندسازی چندبعدی (اقتصادی-اجتماعی) را فراهم می‌آورد. در نتیجه، اتخاذ چنین راهبردی با کاهش تنش‌های هویتی و ارتقای هم‌افزایی بین عاملیت فردی و ساختارهای اجتماعی، به تحکیم انسجام خانواده و استقرار جامعه در دوران گذار از سنت به تجدد یاری می‌رساند.

۸. تعارض منافع

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول است و در آن هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

References

- Ahmadi, S., Aqili, S. V., & Mahdizadeh, S. M. (2015). Semiotic analysis of gender identity on television. *Journal of Woman in Culture and Arts*, 7(1), 1-16. <https://doi.org/10.22059/jwica.2015.56774> (In Persian)
- Albertini, M., Mantovani, D., & Gasperoni, G. (2019). Intergenerational relations among immigrants in Europe: the role of ethnic differences, migration and acculturation. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(10), 1693-1706. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1485202>

- Alimondegari, M., Kalateh Sadati, A., Shiri Mohammad Abaad, H., Falakodin, Z., & Kalantari, F. (2025). Exploration of the Motivating and Controlling Contexts of Childbearing in Yazd City. *Journal of Applied Sociology*, 36(2), 21-40. <https://doi.org/10.22108/jas.2025.142957.2563> (In Persian)
- Aliverdinia, A., Easy, E. S., & Foroutan, Y. (2016). Ethnic and religious differentials of gender attitudes in Bojnourd. *Social and Cultural Strategy*, 5(1), 85–106. <https://rahbordfarhangi.csr.ir>
- Arjomandi, G. (2001). Pakhsh-e mostaghim-e mahvareh-i: Payamadha va siyasatha [Direct satellite broadcasting: Consequences and policies]. *Nameh-ye Anjoman-e Jame'eh-shenasi-ye Iran*, 6.
- Askari Khaneghah, A., & Azadarmaki, T. (2002). Continuous situation of cultural changes in iran. *Nameh-ye Olum-e Ejtemai*, 18, 233-250. https://jnoe.ut.ac.ir/Article_15211.Html (In Persian)
- Atashkar, B., Aqababae, E., Shairi, H., & Azadarmaki, T. (2025). Images of Women and Hegemonic Media Discourse in the 1980s Iran. *Woman in Development & Politics*, 23(2), 335-354. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2025.389413.1008511> (In Persian)
- Azadeh, E., Navabakhsh, M., & Mansour, M. (2021). Differences between the Three Generations of the Islamic Revolution Regarding Social, Economic and Political Values. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(53), 9-32. <https://doi.org/10.22034/ssys.2021.454> (In Persian)
- Bagi, M., & Hosseini, H. (2021). Investigating Generational Differences in the Attitudes towards Divorce in Iran Using Multi-Level Modeling. *Strategic Research on Social Problems*, 10(3), 23-44. <https://doi.org/10.22108/srsp.2021.132060.1764> (In Persian)
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Anchor Books.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (2008). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Tehran: Elmi-Farhangi.
- Bricelj, T. (2025). *Ravnovesje med družino in kariero: primerjava med ženskami generacij "baby boom" in "y"* (Doctoral dissertation, Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede).
- Butler, J. (2003). Performative acts and gender constitution. In *Feminist Studies* (pp. 311-321). Routledge.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory*. Sage.

- Clements, P. (2004). The rehabilitative role of arts education in prison: Accommodation or enlightenment?. *International Journal of Art & Design Education*, 23(2), 169-178.
<https://doi.org/10.1111/j.1476-8070.2004.00395.x>
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research (3rd Ed.): Techniques and procedures for developing grounded theory*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>
- Donnelly, K., Twenge, J. M., Clark, M. A., Shaikh, S. K., Beiler-May, A., & Carter, N. T. (2016). Attitudes toward women's work and family roles in the United States, 1976–2013. *Psychology of Women Quarterly*, 40(1), 41–54.
- Forootan, Y. (2019). Socio-Demographic Attitude towards Emerging Forms of Family in Iran. *Journal of Applied Sociology*, 30(4), 1-20.
<https://doi.org/10.22108/jas.2019.111964.1434> (In Persian)
- Gangal, A. D., Yigit, Y., & Ali, Y. (2024). Generational differences in attitudes towards gender roles and violence against women. *International Journal of Caring Sciences*, 17(1), 198-208. <https://www.researchgate.net/>
- Ghareyazi, H., Tajodin, B., & Shekar Beigi, A. (2022). The generation lived experience in the light of cultural transformation The case study: compare the generations of the 40's and 70's for 14 area of Tehran. *Women's Strategic Studies*, 25(97), 141-166.
<https://doi.org/10.22095/jwss.2022.316720.2898> (In Persian)
- Giddens, A. (1999). "Runaway world". [Online] Available:
<http://www.bbc.couk/reith1999/lecture4.shtml>
- Giddens, A. (1999). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age* (H. Nozari, Trans.). Tehran: Ney.
- Gozukara, I. (2022). A Theoretical Paper on Generation Y as a Workforce. *Business Management and Strategy*, 13(1), 88-101.
<https://ideas.repec.org/a/mth/bmsmti/v13y2022i1p88-101.html>
- Hakimian, H. (2006). From demographic transition to fertility boom and bust: Iran in the 1980s and 1990s. *Development and Change*, 37(3), 571-597.
<https://doi.org/10.1111/j.0012-155X.2006.00491>
- Halbwachs, M. (1992). *On collective memory*. Trans. Lewis A. Coser. Chicago: University of Chicago Press.

- Hashemi, F., Roshanaie, A., Assadi Davoodabadi, M. H., & Azimi, L. (2021). The sociological study of media effects on the feelings of rethinking and empathy of women in marital relationships. *Journal of Woman in Society*, 23(90). <https://doi:10.22095/jwss.2021.264719.2574.e135059> (In Persian)
- Heidari Darani, Z., Majidifar, Z., & Rezayan, A. (2021). The Role of Women Born in the 1980s in Future; Qualitative Study in the Building Blocks of Future Images (Case Study: Female Professors in Isfahan). *Journal of Woman in Culture and Arts*, 13(4), 561-584. <https://doi.org/10.22059/jwica.2021.328570.1659> (In Persian)
- Hossein Panahi, M. (2004). The Impact of Education on the Existing Generation Gap in Iran. *Social Sciences*, 11(27), 1-41. https://qjss.atu.ac.ir/article_5266.html (In Persian)
- Jafari Naeimi, F., Alimondegari, M., & Ruhani, A. (2024). A Contextual Exploration of the Interaction of Identity and Migration among Immigrant Women in Yazd City. *Journal of Population Association of Iran*, 19(37), 249-291. <https://doi.org/10.22034/jpai.2023.2001821.1281> (In Persian)
- Jenkins, R. (2002). *Social identity* (T. YarAhmadi, Trans.). Tehran: Shirazeh.
- Kalateh Sadati, A., Jafari Naeimi, F., Sadeghieh, S., & Sadeghian Moghadam, Z. (2025). Biological contingency and adaptation to celibacy among girls aged 35 and over in Yazd city. *Journal of Women in Society and Politics*, 22(4), 34-65. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2025.46674.2855> (In Persian)
- Kardavani, R., & Nafisirad, M. (2024). Factors affecting on women's identity in Iran: A systematic review of researches in the last two decades. *Woman and Family Studies*, 12(2), 38-79. (In Persian)
- Khalili, M. (2021). Cohort and period analysis of marriage change of Iranian women using nuptiality life tables. *Journal of Population Association of Iran*, 16(31), 7-31. <https://doi.org/10.22034/jpai.2022.542847.1205> (In Persian)
- Khataminia, F. (2014). Mothers and the Confusion of the Generation Gap. *Payam-e Zan*, 23(266). (In Persian)
- Klokke, R. H., & Jaeger, M. M. (2022). Family background and cultural lifestyles: Multigenerational associations. *Poetics*, 92, 101662. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2022.101662>

- Koosheshi, M., & Niakan, L. (2021). Estimation and analysis of the first demographic dividend in Iran. *Nameh-ye Anjoman-e Jameiat-shenasi-ye Iran*, 16(32), 7–39. <https://doi.org/10.22034/jpai.2022.549641.1223> (In Persian)
- Lloyd, G. (2019). *The man of reason: "Male" and "female" in Western philosophy* (M. Mohajer, Trans.). Tehran: Ney Publications.
- Mannheim, K. (1952). The sociological problem of generations. *Essays on the Sociology of Knowledge*, 306, 163-195.
- Marabi, M., Alipouriani, T., & Bahrami, R. (2021). Political and social developments after the Islamic Revolution and its reflection on the status of Iranian women in the field of art. *Journal of Political and International Studies*, 69(1), 207- 252. <https://sid.ir/paper/1512585/en> (In Persian)
- Mead, M. (1978). *Culture and commitment: The new relationships between the generations in the 1970s*, Rev. Anchor Press/Doubleday.
- Mirzaei, M., Salehi-Abargouei, A., Mirzaei, M., & Mohsenpour, M. A. (2018). Cohort Profile: The Yazd Health Study (YaHS): a population-based study of adults aged 20–70 years (study design and baseline population data). *International journal of epidemiology*, 47(3), 697-698h. <https://doi.org/10.1093/ije/dyx231>
- Misztal, B. A. (2010). Collective Memory in a Global Age: Learning How and What to Remember. *Current Sociology*, 58(1), 24–44. <https://doi.org/10.1177/00113921093485>
- Misztal, P. (2010). Foreign Direct Investments as a factor for economic growth in Romania. *Review of Economic and Business Studies (REBS)*, 5, 39-53. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=23904>
- Mobarak, S., Hazrati-Soumeh, Z., & Saroukhani, B. (2020). A qualitative study of the transmission of religious culture from family to children of the 1960s–1980s generations. *Taghirat-e Ejtemaei-Farhangi*, 17(66), 116–139. (In Persian)
- Moghbeli, A., Afzal Toosi, E., & Samiei, B. (2019). The role check and Iranian identity of women in the images of women portrayed during the 80s, 90s, and 2000s in *Keyhan Bacheha* magazine. *Jelve-ye Honar*, 10(3), 29–46. <https://doi.org/10.22051/jjh.2018.8376.1060> (In Persian)
- Moayyedfar, S., & Sabouri Khosrowshahi, H. (2011). Conflict in lifestyle between children and parents. *Social Development & Welfare Planning*, 2(7), 67. <https://www.sid.ir/paper/157829/en> (In Persian)

- Nagel, I., & Lemel, Y. (2019). The effects of parents' lifestyle on their children's status attainment and lifestyle in the Netherlands. *Poetics*, 74, 101357. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2019.03.002>
- Naziri, P., & Ostad-Saremi, A. (2019). Structural pressures and promotion of women's gender identity in cinematic films of the 1990s (Case study: *The Day I Became a Woman, Fire Bride, Two Women*). *Journal of Socio-Cultural Changes*, 15(4), 17-30. (In Persian)
- Peyro Naziri, A.-O.-S. (2019). Structural pressures and promotion of women's gender identity in cinematic films of the 1990s (Study Type: *The Day I Became a Woman, Fire Bride, Two Women*). *Journal of Socio-Cultural Changes*, 15(4), 17-30. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/1076009> (In Persian)
- Rashidi, Z., & Fereidouni, S. (2019). Higher Education Expansion in Iran and Socio-Cultural Transformation; Agency of Female students. *Scds*, 8(1), 85-108. <http://scdsjournal.ir/article-1-786-fa.html> (In Persian)
- Razie, M., Rahmani Khalili, E., & Shekar Beygi, A. (2023). Analyzing the Meaning Structure of the Lifestyle of the Women of the "Y" Generation in Tehran. *Journal of Culture-Communication Studies*, 24(62), 205-236. <https://doi.org/10.22034/scart.2023.140176.1419> (In Persian)
- Rezaee Bahrabad, H., Majdi, A. A., Behravan, H., & Sadr Nabavi, R. (2020). The process of Iranian cultural change in recent decades. *Journal of Cultural Studies Communication*, 15(57), 11-50. (In Persian)
- Kenan, R. W. (2010). Collective Memory and How the Present Shapes the Past: A Philadelphia Story about George Washington and Slavery Marc Howard Ross. In Montreal Canada. *Canadian Political Science Association Meeting*, Concordia University.
- Ryder, N. B. (1985). The cohort as a concept in the study of social change. In *Cohort analysis in social research: Beyond the identification problem* (pp. 9-44). New York, NY: Springer New York.
- Sabbaghchi, M., Askari Nodoushan, A., & Torabi, F. (2017). Determinants of attitudes toward marriage and family formation in Yazd city. *Population Policy Research Journal*, 3(1), 131-162. https://jips.nipr.ac.ir/article_89816.html?lang=en (In Persian)
- Schmidt, K. (2025). *Young, Progressive, Female the Expanding Gender Gap in Socio-Cultural Attitudes*.

- Sofalchin, L. A., & Eini, Z. H. (2020). Multivariate analysis of cross-sectional age-specific fertility changes in Iran (Using microdata sample of the 2006 and 2011 national censuses). *Journal of Population Association of Iran*, 14(28), 45-67. <https://doi.org/10.22034/jpai.2019.239438> (In Persian)
- SSYigit, Y., & Ali, Y. (2024). Generational differences in attitudes towards gender roles and violence against women. *International Journal of Caring Sciences*, 17(1), 198-208.
- Strauss, W., & Howe, N. (1991). *Generations: The history of America's future*, 1584 to 2069. (No Title).
- Torkashvand Moradabadi, M., Soroush, W., & Irannejad, K. (2023). Exploring the Factors Influencing the Ideal Number of Children Among the Youth in Yazd Province. *Culture of Yazd*, 4(1), 33-58. (In Persian)
- World Economic Forum. (2022). *The Global Gender Gap Report 2022: Insight report*, Geneva.
- Yıldırım Bayraktar, B. N., Ada, G., Hamlacı Başkaya, Y., & İlçioğlu, K. (2024). Genital cosmetic surgery in women of different generations: a qualitative study. *Aesthetic Plastic Surgery*, 48(23), 5200-5210. <https://doi.org/10.1007/s00266-024-04290-w>
- Zahedi Asl, M., Fathi, M., & Mohammadzadeh, R. (2021). Experiences and Challenges of Girls with a History of Cohabitation. *Refahj*, 21(80), 275-309. <https://refahj.uswr.ac.ir/article-1-3598-fa.html> (In Persian)
- Zare, Z. (2025). Examining the Evolution of Gender Stereotypical Beliefs with the Mediating Role of Education in Women: A Cross-Generational Cultural Study. (e725765). *Journal of Women Interdisciplinary Researches*, 7(1), e725765. (In Persian)
- Zerubavel, E. (1996). Social Memories: steps to sociology of the past. *Qualitative Sociology*, 19(3), 283-300.